ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 70 ղրշ. վեցամսեայ 35 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 90 ղրշ. Վեցամսեայ 45 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7 Cons/ple.

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزته در

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա, Գուրշունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԶ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 506 ☛ "ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ☚ 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1902 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ԽՆԴԻՐԸ

Հագուստը մարդուն ինքնութեան վրայ մեծագոյն գաղափարը կու տայ, —ըսուած է ատենին, եւ այդ խօսքը, հակառակ կարգ մը փիլիսոփաներէ ու ինքզինքնին բանաստեղծ դաւանող անձերէ ընդունուած չըլլալուն, ամբողջ աշխարհի մէջ ճշմարտութեանց կարգը դասուած է: Ինչ սեռէ ալ որ ըլլայ անհատ մը, ամէնէն գէշ գաղափարը կ'արթնցնէ իր մասին՝ ուրիշներուն մէջ, եթէ աղտոտ է ու թափթփած՝ իր վրայ-գլուխով: Խնդիրը բնականաբար հինին ու նորին վրայ չէ. ատո՛ր համար աղուոր ու մաքուր բաները պէտք է գործածել այս մասին: Հին հագուստ մը շատ աւելի կոկիկ կրնայ ըլլալ, շատ աւելի մաքուր երեւոյթ մը կրնայ տանել տանտիկին ու մաքրասէր կնոջ մը ձեռքին մէջ, քան վաճառատունէն նոր հանուած ու դեռ փայլուն զգեստ մը, եթէ զայն հագնողը անհոգ է ու աղտոտ:

Ասիկա ճշմարտութիւն մըն է ուրուն վրայ վիճիլ չ'արժեր, չ'արժեր մանաւանդ անոր համար որ, այդ մասին չհամոզուած ոչ ոք կայ գրեթէ հիմայ ու Հայերն ալ սկսած են կարեւորութիւն տալ հագուստի մը մաքրութեան ու ճաշակաւորութեան:

Ցաւօքութիւնը՝ չեմ գիտեր. բայց ճիգը, ձգտումը, փափաքը կայ այսօր մեր մէջ մաքուր հագուելու ու ճաշակաւոր հագուելու, բան մը՝ որուն, — ինչպէս ըսի, — գլխաւոր պայմանը դրամը չէ՛ լոկ: Մեր կիներուն մէջ չե՞ք տեսներ այսօր շարժում մը, ասանկ ըսելու համար, Եւրոպականի շարժում մը դէպ ի կատարելագործումը, դէպ ի կատարեալ նմանողութիւնը եւրոպական նորաձեւութիւններուն, շարժում մը՝ որուն մէջ համեմատական կերպով իրենց բաժինը ունին Բերայի օրիորդէն ու տիկինէն սկսեալ մինչեւ գաւառային կեդրոններու կիները, Պոլսոյ բազմաթիւ թաղերու իգական սեռի բնակիչներն ալ մէջը ըլլալով: Այս է իրողութիւնը:

Սակայն այդ շարժումը տակաւին շա՛տ հեռու է դժբաղդաբար իր նպատակին իրագործումէն. եւ ա՛յդ պատճառաւ իսկ քիչ վերը յաջողութեանը նկատմամբ տարակոյս յայտնեցինք: Այսօր բաց ի քանի մը Պոլսոյ ամէնէն յառաջդիմած թաղերուն եւ գաւառային մասով համրուելիք քաղաքներու կիներէն, մեր հայ հասարակութեան մէջ կանանց զգեստները ողորմելիութեան թանգարաններ են. ատոնց մէջ յայտնի կ'երեւայ յաջողութիւնով չվարձատրուած ջանքին տկարութիւնը: Եւրոպական ճաշակով պատրաստուած զգեստ մը կը տեսնես, որուն մէջ բուն մաքուր ճաշակը կը փայլի իր բացարձակ բացակայութեամբ. կը տեսնես գոյներ իրարու քով բերուած անանկ արտառոց կարգադրութեամբ մը՝ որուն հանդէպ ծիծաղ մը միայն կը գծուի շրթունքներու վրայ, ու զզուանք մը կը զգաս սրտիդ մէջ, — պռոշաւուն կանանչ մը հոս, քովն կը վառվռուն դեղին մը, անոր քովը ճերմակ՝ եւ այսպէս շարունակաբար կը տեսնես ծանր մետաքսէ հագուստ մը որ կարուած է թերեւս հինգերորդ դարուն մէջ, ո՛րքան անհելիօրէն զուրկ է ձեւ ըսուած բանէն. կը տեսնես պարզ կերպասէ զգեստ մը՝ որուն վրայ սուղ ու հաստ զարդեր փակցուած են, զարդեր՝ որոնք հակառակ ինքնին աղուոր բաներ ըլլալնուն, տեսակ մը կոշտութիւն կը բերեն հագուստին ամբողջութեան, ուղղակի անոր պարզութեանը բոլորովին անյարմար ըլլալուն պատճառաւ:

Հաւատացէ՛ք, անարգանք մը ընելու համար չէ որ կ'ըսենք, այլ ճշմարիտ ցաւով մը թէ, այսօր, Բերայի մէջ, հարիւրին իննսուն հաւանականութեամբ կարելի է ճանչնալ Սամաթիայէն եկող կինը. միեւնոյն բանը նաեւ Գումգափուէն, Կէտիկփաշայէն, Իւսկիւտարէն, Պալաթէն կամ Խասգիւղէն եկողներուն համար. կարելի է ճանչնալ զանոնք իրենց հագուստէն: Սակայն պէ՞տք էր որ այսպէս ըլլար: Չէ՞ մի որ, այդ՝ իրենց հագուստին անճաշակութենէն ճանչցուող կիներուն ալ հագուստի ծախքերը աննշան ըլլալէ բոլորովին հեռու են: Շատեր կը ճանչնանք, ծանօթ ենք շատ մը կիներու, որոնք ափ ափ դրամ կը թափեն դերձակուհիներու գոգը եւ . . . նորէ՛ն անճաշակ է հագածնին, նորէ՛ն ձեւ չունին:

Ասոր պատճա՞ռը:

Բայց աւելորդ չէ՞ հարցնել. — Պատճառն այն է որ ձեւի ու կարի մասին տեղեկութիւնները կը պակսին մեր կիներէն մէկ մեծ մասին քով, տեղեակ չե՛ն անոնք ճաշակին նրբութիւններուն եւ իրենց հագած հագուստներու ձեւաւորութեան պայմաններուն: Չե՛ն կրնար տակաւին, մեր հայ կիները, մեծ մասամբ, իրենց դերձակուհիին մէկ սխալ քայլը շտկել, չեն կրնար անոր զօր օրինակ մէկ խարդախութեան առաջքը առնել, չեն կրնար անոր կամաւոր մէկ անճաշակութեան դէմ կռուիլ: Լուռ համակերպութիւն մը միայն ունին այն ամէն բաներուն հանդէպ, զորս դերձակուհին կ'ընէ իրենց հագուստին վրայ, եւ ահա, շա՛տ անգամներ, կը ստիպուին կրել լրբենութեան գլուխգործոցներ, տրուած ահագին դրամներու փոխարէն:

Ասիկա այսպէս է դրամ տալու կարող հայ կիներու մեծագոյն մասին համար. Թո՛ղ միջակորեար կամ աղքատ դասակարգերը, որոնց կիները դերձակուհիի օգնութիւնն ալ չունենալով, սակ իրենց խելքին փչածին կը հետեւին եւ շա՛տ շատ իրենց դրացուհիներուն ու ազգականներուն խրատներովը կը յաջողին կարել կարել մէջտեղ հանել անհելի անճաշակութիւններ, յիմա՛ր կերպաններով շինուած անտանելի տգեղութիւններ:

* * *

Իրաց այս վիճակին գլխաւոր մէկ պատասխանատուն, վարժարաններու մէջ աւանդուած ձեւագիտութեան դասերուն անհասկնալիութեան հետ, կանանց յատուկ եւ ամէնէն աւելի հագուստներու վրայ խօսող հայ հանդէսի մը չգոյութիւնն է: Պզտիկ պակաս մը չէ ատիկա մեր համայնքին համար, մանաւանդ երբ նկատի առնենք որ եւրոպական նոյն կարգի հրատարակութիւններ չեն կրնար բացարձակապէս մեզի մատուցանել ծառայութիւնը զոր կը պահանջենք: Որովհետեւ, պէտք չէ՛ խաբենք ինքզինքնիս. այսօր ֆրանսերէնը, անգլիերէնը կամ գերմաներէնը տակաւին շատ լայն տարածում մը չունին, մեր՝ ո՛չ միայն աղքատ ու միջակ դասակարգերուն, այլ եւ դրամապէս բարձր եւ մտաւորապէս զարգացած կարծուող դասուն ամէն խաւերուն մէջ ալ: Հայերէն լեզուաւ կանանց հրատարակութիւն մը, որ մանաւանդ հագուստի ու ձեւի վրայ խօսելու կոչուած ըլլար, մեծագոյն ազդեցութիւնը կրնայ ունենալ ճաշակներու կազմաւորման, բարելաւման, եւ մաքուր ու կոկիկ հագուելու նկատմամբ տածուած ըղձանքին իրագործուելուն վրայ:

Ճի՛շդ այս խորհրդածութիւնները ընելով է որ «Ծաղիկ»ի խմբագրութիւնն ու տնօրէնութիւնը որոշեցին ձեռնարկ մը ընել, պարզապէս օգտակար հանդիսանալու տեսակէտը նկատի առնելով: Որոշեցին այսինքն եւրոպական նորաձեւութեանց յատուկ բաժին մըն ալ բանալ թերթին մէջ եւ հոն յաջորդաբար ներկայացնել եղանակին ու ամսուան բոլոր նոր զգեստներուն ձեւերը, անոնց ճաշակը, գոյնը, պատրաստութեան եղանակը իրենց պատկերներով միասին: Այս ճիւղին մէջ շատ հմուտ աշխատակցուհի մըն է որ ստանձնած է այդ հոգը, եւ, ինչպէս պիտի երեւայ արդէն, ձեւի ու ճաշակի մասին իր ընելիք թելադրութիւնները կարեւոր ծառայութիւններ մատուցանելու կոչուած գրութիւններ պիտի ըլլան, ո՛չ միայն տանտիկիններուն ու տունը նստող օրիորդներուն համար, այլ եւ դպրոցականուհիներո՛ւն ալ, որոնք «Ծաղիկ»ի մէջ պիտի կրնան գտնել գործնական կրկնութիւնները վարժարանին մէջ ձեւագիտութեան ուսուցչուհիներէն առած իրենց դասերուն:

Այս նոր քայլն ալ զոր խմբագրութիւնս կ'առնէ, թերթը շահեկան դարձնելու ճամբուն մէջ, — հա՞րկ կայ ըսելու, — ժողովուրդէն քաջալերուած ըլլալու մխիթարութեան ուժո՛վն է միայն: Նորութիւն մըն է որ կը մտցնենք հայ լրագրութեան մէջ եւ նոր զոհողութիւն մըն է որ կ'ընենք մեր կողմէն: Բայց ատիկա, աւելորդ է ըսել, չպիտի վնասէ երբեք մեր թերթին գրական, քաղաքական ու ազգային հանգամանքին:

ԲԱՐՍԵՂ ՇԱՀՊԱԶ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

Թէ ի՞նչ է
«ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ»

Բայց անունն իսկ չ'ըսեր թէ գաղտնիք մըն է ան զոր պարտաւորուած ենք պահել առ այժմ: Ինչ որ կրնանք ըսել սակայն հիմակուընէ, աս է թէ՝ ո՛չ մէկ ժամանց, ո՛չ մէկ պարապտում պիտի կրնար իր ազնուութեամբը, իր հետաքրքրաշարժութեամբն ու կենդանութեամբը, իր հանքերովը ու իր անակնկալներովը, իր հրապոյրներովը ինչպէս իր սարսուռներովը, բաղդատուիլ այն ժամանցին կամ պարապումին հետ՝ զոր պիտի պատճառէ ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ:

Տասնըիններորդ դարը կը մեռնի, դար մը յափրանքի ու ձանձրոյթի, ըսին կոնքուռները: Քսաներորդ դարը, որ կը ծնի, կ'ըսեմ ես, քանի որ շարունակութիւնն է իր նախորդին, անոր ժառանգորդը, նոյն իսկ ժառանգականութեան օրէնքով, պիտի իւրացնէ անոր բոլոր յատկութիւնները, պիտի նոյնացնէ իր ոգիին հետ, մի՛շտ աւելի նրբացնելով, աւելի՛ նրբերանգելով եւ հասցնելով հետզհետէ զանոնք, այդ յատկութիւնները, աստիճանի մը՝ որ բարձրագոյնը պիտի ըլլայ: Տարակոյս չկայ թէ քսաներորդ դարուն այս սկզբնաւորութիւնը, որ քայլ մըն ալ առաջ կը նշանակէ քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ, եւ յաւելում մը՝ ժամանակին վրայ, աստիճան մը զարգացուցած է արդէն այդ յատկութիւնները, — եւ աւելի նրբացուցած քսաներորդ դարու յափրանքն ու ձանձրոյթը:

Ահա թէ ի՛նչ բան կ'ուզէինք չըսել: Ձանձրոյթը ախտ մըն է որ կը վարակէ ժամանակին ընթացքին հետ: Մարդկութիւնը, իր չուրջը, իրեն հետ քալող գրական կամ վիպական սովորականութիւններուն եւ պայմանադրականութիւններուն մէջ, կը ձանձրանայ, կը մաշնուի հիւանդութեան մը՝ որ ձանձրախտն է: Իր ժամանցներուն, իր ընթերցումներուն մէջ չի սիրեր ան որ կրկնուին այն բոլոր բաները՝ զորս վայելած է արդէն մէկ քանի անգամներ:

Եւ ժամանակին յառաջացումին հետ՝ նոր վայելքներ եւ նոր ընթերցումներ կը փնտռէ ան, մարդկութիւնը:

Այս մէկ քանի ճշմարտութիւնները առաջ բերինք, նկատի առնելով որ մեր թերթերու ընթերցողները ձանձրացած են արդէն, եւ իրաւամբ, տեղական թերթօն անունին տակ հրամցուած միօրինակութիւններէ եւ կրկնութիւններէ: Նորին, անակնկալին պահիկը պէտք է որ այլազանութիւնը, հրապոյր բերէ ընդհանուր տափակութեան մէջ:

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ մէկ խօսքով, պիտի ըսենք թէ քայլերտուրք մըն է ամէնէն յուզիչ, ամէնէն հրապուրիչ, ամէնէն այլազան այլ, աւա՛ղ, ամէնէն ալ դրամաթիք իրադարձութիւններու, որոնք պիտի յայտնուին «Ծաղիկ»ի երկրորդ էջի թերթօնի բաժնին մէջ, օրէ օր, նորանոր ու անակնկալ պատկերներու հանդիսատես ընելով անոր ընթերցողները:

Եւ ի՞նչ անակնկալներ, Աստուա՜ծ իմ, ինչքան անսպասելի յայտնութիւններ՝ այդ վարպետօրէն ու ա՛յնքան ճարտարօրէն յօրինուած ՏԵՂԱԿԱՆ կեանքէ վէպին մէջ:

Ո՞վ պիտի կրնար չհետաքրքրուիլ Հայ կնոջ մը գաղտնիքովը, ըսէ՛ք, ո՞վ պիտի կրնար չհետեւիլ այն բոլոր եզական պարագաներուն, այն բարդի բարդ ու հանգուցաւոր պզտիկ գաղտնիքներուն՝ որոնք ամէնքը մէկ, երեւան պիտի բերեն հուսկ ուրեմն մեծ գաղտնիքը, ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ, զոր պիտի սկսինք ՎԱՂԸ:

ԳԻՄՊԷՆ

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

„Ծաղիկ“, գիտակից իր լրագրական կոչումին, որով ուշադրութեան առարկայ կը դարձնէ, հասարակական հարցերէն զատ, մտաւորական կեա՛նքն ալ, եւ այս առթիւ արդէն այդ տիտղոսով գլուխ մըն ալ բացած է իր սիւնակներուն մէջ, առիթը չի փախցներ ծանօթութիւններ տալու իր ընթերցողներուն դասակարգին բոլոր այն եղելութեանց, յայտնութիւններու եւ դէմքերու մասին՝ որոնք մտաւորական աշխարհին կը վերաբերին: Այս անգամ պատշաճ կը սեպենք ներկայացնելու մէկը այն դէմքերէն՝ որոնք ժամանակակից մտաւորականութեան վրայ ամէնէ՛ն հուժկու ազդեցութիւնները ունեցած են, իրենց աշխարհահայեցողութիւններովը ու վարդապետութիւններովը: Ֆրիտրիշ Նիչէ, զոր ունեցած ըլլալուն համար հպարտ է գերման միտքը, անծանօթ մըն է գրեթէ մեր մէջ, հակառակ իր համբաւին տիեզերականութիւն մը գտած ըլլալուն: Արդէն, գերման մտքին ազդեցութեան մասին Ֆրանսայի եւ օտար խորհողներու եւ քննադատներու յայտնած կարծիքներէն երեւցաւ թէ, — կարծիքներ՝ զորս արդէն ներկայացուցինք — Նիչէ՛ն կը դաւանին անոնց ամէնքն ալ ամէնէ՛ն մեծ ու ամէնէ՛ն ազդեցիկ ուժը գերման մտաւորականութեան, ինչպէս եւ անոր փառքը: Գրողը, Ռէմի տը Կուրմոն, որ այնքան սիրուն ու ինքնատիպ գոյներով պատկերացուցած է Նիչէն՝ իր մտքին հետ համառօտակի, կը պատկանի Ֆրանսայի „Նոր“երուն, որոնց բոյլին մէջ շատ փայլուն տեղ մը գրաւած է:

ԽՄԲ.

* *

ՖՐԻՏՐԻՇ ՆԻՉԷ

Սովորական դէպք մը չէ Նիչէի մահը,(*) որովհետեւ այն մարդը՝ որ այս դարուն ամէնէն բարձր եւ ամէնէն ազատ միտքը ունեցաւ՝ տասներհինգ տարիներէ աւելի է որ իմացականութեան խորին մթութիւններուն մէջ մոլորած ինկած էր: Ինչ հակապատկեր. մտաւորական տկարութեան պատճառաւ բանտարկեալ մնաց անիկա, եւ ատոր շնորհիւ միտքը ազատագրուեցաւ. ինչ փոյթ որ ատոր համար պէտք է եղեր դատապարտել յօրի ժառանգականութիւն մը կամ խորհիլ թէ Նիչէ մեղանչած է իր իմացականութեան ուժի օրէնքին դէմ. հակապատկեր մը՝ որ պիտի կրնար կենդանացնել հեւորի մը ճառը: Առանց կորուստի կարելի չէ որ ինքզինքնիս պարտաւորենք ամէն բան հասկնալու՝ ամէն բան զգալու՝ ամէն բան դատելու եւ այն ոչ թէ սովորական իմաստասիրութեան ռամիկ սկզբունքներուն՝ այլ մեթոտի մը եւ բոլորովին նոր ու անձնական գաղափարներու համաձայն: Բնական է որ ամէնէն քաջն ալ վախ մը կ'ունենայ մարդոց միջեւ իր կարծիքներովը ինքզինքը մինակ զգալէն: Բայց ի՞նչ կարեւորութիւն ունին պատճառները. քանի որ խնդիրը անվերջ շղթայի մը վրայ է, քանի որ ամէն բան պատճառաւորուած է (déterminé) քանի որ Նիչէի մը հանճարը, ինչպէս նաեւ մտաւորական հիւանդութիւնը այս անցորդին, բնախօսական վիճակի մը կապուած են: Ու տակաւին ի՞նչ կարեւորութիւն ունին այդ տկարութիւնը կամ այն վերջէն եկող ապուշութիւնը, եթէ, գործունէութեան տարիներուն մէջ, իմացական գերագոյն ուժ մը ցոյց տուած է Նիչէ: "Հիւանդութիւնը պատճա՞ռ մըն է որ մենք նկատի չառնենք առողջութեան եւ առուգութեան առաջին տարիները, ու երկաթագործին ձեռքին թուլնալը տեսնելով պիտի չմտաբերե՞նք թէ անիկա իր տղամարդութեան տարիներուն երկաթը ճզմած ու ճկած է:

Նիչէի խելագարութիւնը մտաւորական փաստ մը չէ ո՛չ իր գրական հանճարին՝ ո՛չ ալ իր իմաստասիրական հանճարին դէմ: Իմաստասէրները՝ փիլիսոփայութեան յաւիտենական բառունները՝ զորս ծաղրած են Շոբենհաուէր եւ Թէն, շնորհ մը ընելով կը միաձայնին մեզ առաջին կէտին համար, բայց ո՛չ երկրորդին: Իրենց անձնական փորձառութեան համեմատ համոզուած ըլլալով հանդերձ թէ մարդ չի կրնար միանգամայն լաւ խորհիլ ու լաւ գրել, կ'ընդունին գրագէտը, կը հռչակեն մեծ բանաստեղծը ու կ'արհամարհեն արժէքներու դտիչը: Անոնք կ'արհամարհեն զանի կամ արհամարհել կը կեղծեն: Ասիկա կը հասկցուի որովհետեւ Նիչէ կը նեղէ պարզ մարդը:

Այս զուարթամիտ մարդը, Աստուածային ուրախութեան նպայի մը մէջ սկսաւ ցնցել հաւատալիքներուն հին ծառը ու բոլոր խնձորները թափեցան: Իմաստասէրները առանց ինքզինքնին ապակեդրոնացնելու, խոտին մէջ, փորի վրայ պառկած, հասուն պտուղներուն վրայ կը վիճաբանին եւ միեւնոյն սնունդը գտնելով կ'երդնուն թէ իմացական կեանքին մէջ բան մը փոխուած չէ: Ես չեմ կարծեր որ այնպէս ըլլայ, այլ ընդհակառակը՝ մեծ փոփոխութիւն մը կայ: Նիչէ մեզի սորվեցուց քակել վերացումին հիմանը վրայ կառուցուած հին բնազանցութիւնները: Հին անկլինաքարերէն իւրաքանչիւրը ահաւասիկ փշրուած է ու շէնքը կործանած: Ի՞նչ է համարձակութիւնը: Բառ մը: Ան ատեն ուրիշ բարոյական չի մնար, եթէ ոչ գեղագիտական ու ընկերային բարոյականը, չկայ այլեւս բացարձակ բարոյական, այլ այնքան հանրային բարոյականներ որքան կան ցեղեր կամ տոհմեր, այնքան առանձինն բարոյականներ որքան կան անհատական իմացականութիւններ: Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը: Ոչինչ աւելի քան ինչ որ մեզի ճշմարիտ կը թուի, ինչ որ մեր տրամաբանութիւնը կը շոյէ: Ինչպէս կ'ըսէ Ստիրնըր, իմ ճշմարտութիւնս կայ, քու ճշմարտութիւնդ կայ, ո՛վ իմ եղբայրս:

Նիչէ, թշնամի քրիստոնէութեան, կերպով մը ձեռք առաւ ու դէպի լաւը առաջնորդեց աստուածաբանութեան գլխաւոր գործը որ եղաւ Բանին ջնջումը: Բայց ան աշխատեցաւ ոչ թէ յօգուտ հաւատալիքին, այլ յօգուտ նոյն ինքն Բանին՝ որ վերջապէս բանաւոր եւ մարդկային եղաւ այն օրէն ուր ան թողուց իր սիմպէ հագուստները եւ այն կոթողը որուն վրայ, Ստիլիտի պէս, կ'ապրէր ապուշ հպարտութեան մը մէջ, վեր կեանքէն ու իրականութենէն: Երբ Նիչէ աւելի լաւ հասկցուի, ի յառաջագունն դատումի սկզբունքը պիտի ապրի: Ա՛լ պիտի չկրնանք վերացեալին վրայ հիմնուած հաւաքականութիւն մը յօրինել. պիտի չկրնանք իբրեւ սկզբունք գործածել նոյնիսկ նըրակացութիւնը որուն համբին է խնդիրը: Օգտակար ըմծայելու համար բարի, չար բառերը, պէտք է գիտնալ թէ ի՞նչ է անոնց էութիւնը. պէտք է խմբագրել անոնց պատմութիւնը, վերադառնալ իրենց ամէնէն հեռաւոր ծագումներուն: Երբ գիտնանք թէ բարին այն է, ինչ որ լաւ է, ինչ որ նպաստաւոր է զգացողութեան ու չարը՝ ինչ որ գէշ է, ինչ որ անհաճոյ զգայութիւն մը կը պատճառէ, — այն ատեն կրնանք ձեռնարկել «բարոյականի ծագման պատմութեան»: Ամէն բան կը յստակի: Ու ամէն բան մութ էր երբ բարին՝ չարը՝ իբրեւ բացարձակ ու մարդուն մտքին մէջ ընդածին ծանօթութիւններ, իբրեւ մտացածին աստուածուածութեան մը պարգեւները, թէեւ անհեթեթ, կը նկատէինք: —

Ժողովրդային իմացականութիւններու միջակ տկարութեան համար թող վտանգաւոր ըլլան այդօրինակ վերլուծումներ, լուրջ մարդ մը, որ կ'ուզէ ինքզինքը արժանի ընել մարդ անունին, աննկատ կերպով պիտի խորհի այդ մասին: Ընկերութիւններուն պարտքն է ներդաշնակաւորուիլ դիտական գիտէր ըսել կարենալու համար. գիտութիւնը երբեք պարտաւոր չէ ինքզինքը մարդկութեան անւոյն երջանկութեանը գերին ընել: Ստուգիւ, ընկերութիւնները իրենց երանութիւնը կը հիմնեն ամէնէն անակնկալ ծանօթութիւններու վրայ, հերիք է որ անոնք ճշմարտուած ու ժամանակին համաձայն ըլլան ընդհանուր զգայողութեանը հետ այն ցեղին որ կ'ուզէ ապրիլ:

Նիչէի գաղափարները, թէ իսկ վտանգաւոր են ըսէք, անկաշկանդ գաղափարներ են: Միտքերու համար թելադրուած մըն է իր տրամադրութիւնը որ նոր գիւտութիւն մը կու տայ ուղղելին խորհելու եւ հասկնալու, որ իմացական սնունդներու շարքին մէջ չունինք անել տալու կերակուր մըն է: Ո՛չ անշուշտ մաշած ու չորցած թոքերու համար: Նիչէական փիլիսոփայութիւնը իւրացնել խորհուրդ չենք տար անոնց որոնք զգայուն են եւ որոնք սփոփող հաւատալիքներու պէտք ունին: Ասիկա զօրաւորներուն համար է եւ ոչ թէ անզօրներուն, անոնց համար՝ որոնք պէտք չունին յոյսի շաքարախառն կաթին: Բայց անոնք ալ հետեւող չե՞ն թէ՛ կրօնքներուն եւ թէ՛ բոլոր մեզ իմաստասիրութիւններուն զորս ճարտար մարդիկ կրօնքներէն քաղած են, գրեթէ ճիշդ այնպէս ինչպէս գետնածուխ կը հանեն համեմատկէն ու լեղակէն: Անոնք կը հաւատան Ալլան Քարտէկի ոգեհարցութեան եւ Պ. Փափիւսի հոգեպաշտութեան, տրտնջալու է ասոնցմէ: Ահաւասիկ Պ. Ֆուլյէի, բարոյական գիտակցութեան այս Բուպէր-Հուտէնի գաղափար-զօրութիւնները (idées-forces)· Illusionisme-ի այս բառունին ընկերականութենէն կրնա՞յ մարդ ձանձրանայ: Պ. Ֆուլյէ չէ՞ որ, խուզարկուի մը հետ իր մաթեմական տեսակցութեան միջոցին կ'ըսէր վերջերս. «Պատճառին վախճանը պէտք է ըլլայ պատճառ մը»: Ահա ճարտար բանաձեւներ որոնց անձնամատոյց ըլլալու մէջ ճշմարիտ հաճոյք մը կայ. ինչպէ՞ս վարանիլ իբրեւ բանաւոր կենդանի, բանականութեան այս կոչին առջեւ:

Անոնց համար որոնք կ'արհամարհեն գիտութիւնը՝ իրականութիւնը՝ պատմական կամ հոգեբանական երեւոյթները. քննութիւնը՝ անպատեհութիւն մը չկայ որ չհնազանդին Պ. Ֆուլյէի ձայնին ու բուռն հաւատքով մը չընդգրկեն բանաւորական գաղափարապաշտութեան այս կրօնքը: Ասպարէզ մըն է ասիկա որուն ոչ թէ աշկերտութիւն այլ մկրտութիւն մը պէտք է. անկէ վերջ այդ ասպարէզը

(*) Այս յօդուածը գրուած է Նիչէի մահուան առթիւ: Ծ. Խ.

խափանուելու աստիճան հետեւողներ պիտի ունենայ:

Թող քիչ իմացական յառաջդիմութիւն ըլլայ: Մարդկութիւնը հազարաւոր տարիներէ ի վեր կը դառնայ միեւնոյն պատրանքին շուրջ, maëls-trom-ի (յէնկէօզ) մը մէջը բռնուած նաւակի մը պէս. ու ամէն այն մտաւորականները, որոնք կ'ուզեն նաւակը իր ճամբուն մէջ դնել, աղէկ աչքով չեն նայուած ծերացած ու վերացական նաւուղիղներէն որոնք գոհ կը մնան ոչինչին շուրջ կլոր մը դառնալէն: Նիչէ մին պիտի ըլլայ այն մտաւորական դիւցազններէն որոնք ձողի բուռն հարուածով մը կը փորձեն դադրեցնել յաւիտենական ու ձանձրալի հոսանքը:

Նիչէ, իր անգիտակից վիճակին մէջ իյնալէն քանի մը օր առաջ, գրեց իր բարեկամներուն՝ Պ. Պրանէտսի եւ Պ. Պուռտօյի, ըսելու համար թէ ինք, նոր Քրիստոս մըն է: Ո՛վ գիտէ: Թերեւս ճշմարիտ էր:

ՌԷՄԻ ՏԸ ԿՈՒՐՄՈՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բրիտանական կառավարութիւնը սպիտակ գրքոյկ մը հրապարակ հանած է նոյ. 21ին, որ կը պարունակէ այն թղթակցութիւնները՝ զորս փոխանակած են իրարու Պ. Չէմպըրլէյն եւ զօրավար Լուի Պօթա, ի մասին այն կոչին զոր պօէր զօրավարները ուղղեցին քաղաքակրթեալ աշխարհին անցեալ սեպտ. 25ին: 6 նոյ. թուականը կրող նամակի մը մէջ, Պ. Չէմպըրլէյն կը գրէ զօրավար Պօթայի թէ՝ այդ կոչը, ինչպէս ինչպէս որ ներկայացուած է, անճիշդ եւ չափազանցուած տպաւորութիւն մը տալու համար եղած է կացութեան մասին: Գաղթային նախարարը զարմացած է տեսնելով որ իրենց յայտարարութեան մէջ պօէր զօրավարները յայտարարած են թէ՝ անգլիական կառավարութիւնը տրամադիր չէ նոր օգնութիւններ ընձեռելու պօէր ժողովուրդին: Դիտել տուած է թէ՝ կառավարութիւնը՝ ետ չէ դարձած երբեք շատ չափաւոր պայմաններով փոխառութեան ձեւի մը տակ օգնութեան փութալու իր խոստումէն: Բայց 75 միլիոն ֆրանքի օգնութիւնը չպիտի աւելնայ սպուգապէս, իսկ պատսպարան-բանակետղերու խնդրին գալով, Չէմպըրլէյն դիտել կու տայ զօրավարներուն թէ՝ անոնք Անգլիոյ համար ամիսը հինգ միլիոն Փր. արժած են, եւ թէ անոնց հաստատութենէն ի վեր 75 միլիոն ֆրանք ծախսուած է: Անգլիոյ համար շահաւոր է ուրեմն անյապաղ ջնջել զանոնք, եւ թէ զուտ մարդկութեան անունով է որ ան կը շարունակէ այնքան ծանր զոհողութիւններ յանձն առնել: — Լուի Պօթա կը պատասխանէ 12 նոյեմ. թուակիր նամակով մը որուն մէջ ան իր գոհունակութիւնը կը յայտնէ Չէմպըրլէյնի Հարաւ. Աֆրիկէ մօտաւոր ճամբորդութեան համար: Կ'ըսէ թէ՝ ընդունելով հաշտութեան պայմանները, պօէր պատուիրակները չեն ծածկած իրենց այն զգացումը թէ վնասատրութիւնը եւ շնորհուած դրամական օգնութիւնները չպիտի բաւեն ապահովելու պօէր ժողովուրդին՝ իր տնտեսական եւ ընկերային կեանքին վերակազմութեան համար: Ընդհակառակը, պօէր պատուիրակները յայտարարած են թէ եթէ անգլիական կառավարութիւնը չղրկէր աւելի կարեւոր օգնութեանց, պօէր պետերը պարտաւորուած պիտի ըլլան քաղաքակրթեալ աշխարհին գթութիւնը հրաւիրել: Չէմպըրլէյն կը պատասխանէ այս նամակին թէ՝ ինք գիտութիւն չունի շարունակելու այս թղթակցութիւնները, եւ թէ քիչ ատենէն Հարաւ. Աֆրիկէ պիտի մեկնի, ուր կը յուսայ ա՛յն տեսակ օգտակար տեղեկութիւններ հաւաքել՝ որոնք պիտի օգնեն անգլիական կառավարութեան, պատերազմէ մէջ ա՛յնքան անողոքաբար վնասուած երկու երկիրներուն բարգաւաճմանը նպաստելու համար: Յետոյ՝ Պօթա նորէն կը պատասխանէ, 18 նոյեմ. թուով, յայտնելով այն յոյսը թէ Չէմպըրլէյնի ճամբորդութիւնը արդարեւ այն արդիւնքը պիտի ունենայ որ քիչ ատենէն պիտի վերահաստատէ խաղաղութիւնն ու բարգաւաճումը:

★ Մօզամպիքի կառավարիչը Սըր Կորճէ Եոհաննէսպուրկ այցելեր է նոյեմ. 20ին, այցելութիւն տալու Լորտ Միլնըրին՝ որուն կողմէ ընդունուեր է կայարանէն հանդիսաւորապէս. զինուորական նուագախումբը փորթուկալեան ազգ. երգը հնչեցուցեր է:

ՄԱՐՈՔԻ ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Միջերկրականի Մարոքեան ծովեզերքին վրայ երեւան ելած շփոթութիւնները խնդիր եղած են ֆրանսական նախարարաց խորհուրդին նոյեմ. 21ի նիստին մէջ, Պ. Տէլքասէի մէկ հաղորդումին վրայ: Հեռագիրները ծանուցին արդէն թէ՝ կացութիւնը անհանդարտ է Մարոքի մէջ եւ թէ խռովութիւնները կը շարունակեն տիրել Թէթուանի շրջականները: Քապիլներու ցեղախումբ մը զոր հեռագիրները Պէնի-տէր կ'անուանէին, Թէթուանի կառավարիչէն պահանջած էր ազատ արձակել բանտարկեալ Մարոքցիներ, որոնց մէջ է նաեւ անգլիահպատակի մը սպաննիչը: Կառավարիչը իրաւունք չէր տուած այս պահանջումին եւ Քապիլներն ալ ըմբոստութեան դիմեցին: Այսօրինակ միջադէպեր յաճախադէպ են Մարոքի մէջ: Սովորականին պէս սակայն Մարոքի էմիրը կրցաւ ետ մղել այս ըմբոստութիւնը: Այս անգամ ալ ծանուցուեցաւ թէ՝ էմիրը ետ մղած էր զայն ճիշդ այն պահուն ուր անգլիական «Ֆարիուս» «Բաքթոլուս» եւ «Բրոմէթէուս» զրահաւորները որոնք արտորնօք մեկնած էին Ճիպրալթարէն, կը մանէին Թէթուանի նաւահանգիստը: Կացութիւնը սակայն շատ ծանր չի թուիր: Ասկից զատ, նոյն ինքն Տէլքասէի կողմէ՝ նախարարաց խորհուրդին հաղորդուած զեկոյցին համեմատ, վերջին տեղեկութիւնները կը ծանուցանեն թէ՝ խռովութիւնները դրեթէ վերջացած են: Եւ սակայն այդ պաշտօնական զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ՝ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնուած են, ապահովելու համար Ֆրանսացիներու շահերը: Եւ այս նպատակով է որ «Տիւ Շայլա» յածանաւը Մարոք ղրկուած է:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆԱԳԻՏԱՐԱՆԸ

Շատ մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ նոյեմ. 21ին իրիկունը Լոնտոնի Սէսիլ պանդոկին մէջ, Սըր Տօնէլտ Մէքինզի Ուալէյսի կողմէ, որ խմբագրապետն է «Բրիտանական համայնագիտարան»ին վերջին հատորներուն: Այս համայնագիտարանը հրատարակուած է Թայմզի կողմէ, որ այս առթիւ հացկերոյթին մէջ լայնօրէն ներկայացուած էր: Քաղաքականութեան, գիտութեանց, գեղեցիկ դպրութեանց եւ արուեստից պատկանող ամէնէն ազդեցիկ մարդիկը, ինչպէս նաեւ «Բրիտանական համայնագիտարան»ին ամէնէն նշանաւոր աշխատակիցները ներկայ գտնուեցան այդ սեղանին: Յետոյ ներկայ էին նաեւ մեծ թերթերու խմբագրապետները: Կառավարական պաշտօնատարներ, ինչպէս նախարարապետը, ծովային նախարարը եւն., Պ. Պ. Պրայս, Լորտ Ռէյ, երեսփոխանական ժողովին նախագահը, լորտ Ուօլսէլէ, Պ. Պիւքլ՝ Թայմզի խմբագրապետը, Լորտ Քնոլլի՝ թագաւորին քարտուղարը եւ վերջապէս ամէնէն նշանաւոր անձնաւորութիւնները, ընդամենը հինգ հարիւր հոգի, ներկայ գտնուած են նաեւ: Ճառեր խօսուեցան, որոնցմէ Պ. Պ. Պալֆուրի, Լորտ Ուօլսէլէի, երեսփոխանական ժողովին նախագահին, ծովային նախարարին, Էտմընտ Կոսին ճառերը ամէնէն նշանակելիները եղած են:

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ

ԱՆԳԼԻԱՅԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Վիլհէլմ կայսեր Անգլիայէն վերադարձին մասին անգլիական թերթերը նորէն սկսած են մեկնութիւններ տալ անգլեւգերման յարաբերութեանց մասին: Ամէնքն ալ կը հետեւցնեն թէ այդ յարաբերութիւնները անխուսափելի բարելաւում մը պիտի կրեն այդ այցելութեամբ: Ստանտարտ կը գրէ. «Վիլհէլմ կայսրը՝ երբ Էտուըրտ թագաւորին հիւրը Անգլիա այցելելով սա ապացուցած կ'ըլլայ թէ՝ երկու երկիրներու փոխադարձ բարեկամական յարաբերութեանց ամրացումը անհրաժեշտ կը նկատէ»: Տէյլի Թէլէկրաֆ ալ կը կարծէ թէ՝ Վիլհէլմ կայսեր այցելութիւնը երկու երկիրներու յարաբերութեանց վրայ իր օգտակար ազդեցութիւնները պիտի ունենայ: Յետոյ խօսքը՝ Անգլիոյ եւ միւս տէրութեանց միջեւ գտնուող համաձայնութեանց դարձնելով, կ'ըսէ թէ վերջին երկու երեք տարւոյ միջոցին Անգլիոյ՝ Եւրոպայի մէջ ունեցած դիրքը իրեն համար գոհունակութիւն պատճառող հանգամանքի մը մէջ կը յառաջդիմէ, եւ թէ՝ Անգլիոյ դիրքը ինչ որ է հանդէպ Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ, նոյնն է նաեւ Ռուսիոյ, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ հանդէպ, այսինքն՝ բարեկամական յարաբերութեանց մէջ կը գտնուի ամէնուն հետ ալ: Յիշեալ թերթը սապէս կը վերջացնէ. «Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեան նպատակը՝ համաձայնութեանց կամ դաշնակցութեանց մէջ բռնուած չէ: Անգլիա բոլոր պետութեանց ալ բարեկամը ըլլալու է, բայց ոչ մէկուն զինակիցը կամ դաշնակիցը»:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Բէթէրսպուրկէն կը հեռագրեն Քեօլնիշէ Ցայթունկի թէ՝ կարծիքի շատ զգալի տարբերութիւններ կան Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարար Պ. Բլէվէի եւ ելմտական նախարար Պ. Վիթէի միջեւ, ի մասին Ռուսիոյ ներքին եւ տնտեսագան քաղաքականութեան: Անցեալ կիրակի, երկու նախարարները կարծիքի փոխանակութիւն մը ունեցած են Լիվատիոյ մէջ, ի ներկայութեան Ցարին, եւ կ'երեւայ թէ այս խորհրդակցութենէն ետքը վէճը կարգադրուած է:

★ Օրսովայէն կը հեռագրեն թէ՝ Դանուբի վրայ նաւարկող շոգենաւ մը նոյեմ. 20ին ջրըխելով, երեսուն հոգի խեղդուած են. մութին պատճառով որ շատ խիտ է եղած այդ առտու, հինգ հոգի միայն կրցած են ազատիլ մօտը գտնուող մակոյկներու միջոցաւ:

★ Քուպայի քաղաքական եւ առեւտրական կացութիւնը լրջօրէն ուշադրութեան առարկայ դարձած է: Հանդէպ Միացեալ-Նահանգներու տիրող թշնամութիւնը յստակօրէն կ'երեւայ Պ. Բօրթինկալայի՝ իբր Քուպայի խորհրդարանին նախագահ ընտրութեամբը, եւ ուրիշ ուշագրաւ միջադէպերով: Միւս կողմէ, առեւտրական թշնամութիւնը կ'երեւայ այն վիճակագրութիւններէն՝ որոնք կը ցուցնեն թէ Քուպայի առեւտուրը Միացեալ-Նահանգներու հետ կը նըւազի, երբ միւս կողմէ կ'աւելնայ Եւրոպայի հետ:

★ Իտալիոյ թագաւորը՝ Մաֆալտա իշխանուհիին ծննդեան առթիւ 100,000 ֆր. բաշխեր է աղքատներուն:

★ Մաֆալտա իշխանուհիին մկրտութեան ներկայ գտնուելուն համար Հռոմ պիտի երթայ Մոնթենէկրոյի Նիքոլա իշխանը, Միրքօ իշխանը եւ Քսէնիա իշխանուհին: Կնքամայրը պիտի ըլլայ Բորթուկալի Մարիա Բիա թագուհին, ինչպէս Վիթթոր Էմմանուէլ թագաւորը խոստացած էր կանխաւ: Մաֆալտա անունը՝ Մաթիլտ անունին փորթուկէզեան հնչումն է:

★ Թէ՛ զօրավար Պօթայի, եւ թէ՛ տիկին Պօթայի առողջական վիճակը մտահոգութիւն չի պատճառեր:

★ Թայմզ կը գրէ. «Մօտը ապրիլէ կ'իմանանք թէ՝ Բարիզի դրամատէրներէ եւ երկրաչափներէ մասնախումբ մը կազմուած է, որ Պարսկաստանի հարաւային կողմը երկաթուղիի գծի մը շինութեան պիտի ձեռնարկէ: Այս երկաթուղիին համար երկրաչափներու մասնախումբ մը ճամբայ պիտի ելլէ Բարիզէն դէպ ի Պարսկաստան»:

★ Ռուսիոյ պաշտօնական թերթին խմբագրապետը՝ Պ. Սէլվէչովսքի, որ ռուսական գրականութեան մէջ շատ ծանօթ դէմք մըն է, պաշտօնանկ ըլլալով, իր տեղը յաջորդ կարգուեցաւ Վարշաւիոյ համալսարանին սլավ լեզուին նախկին ուսուցիչ Պ. Բոլաքովսքի: Պ. Սէլվէչովսքի Հայտէլպէրկի համալսարանէն ընթացաւարտ ըլլալով, Գերմանիոյ կողմնակից էր:

★ Վիլհէլմսհաֆէն քաշուած հեռագրի մը նայելով, ծանր վէճ մը ծագեր է Քարաքասի գերման դեսպանին եւ նախագահ Քասդրոյի միջեւ, ի մասին գերման Բանքեր յածանաւուն Օրէնոքի ջուրերը գտնուելուն, վէճ որ ծանր համեմատութիւն առնել կը սպառնայ երկու երկիրներու յարաբերութիւններուն ձգտում մը պատճառելու աստիճան: Գերմանիա չորս մարտանաւեր ունի վենեզուելլական ջուրերու մէջ: Կը կարծուի թէ գերման դեսպանը հրաման ստացած է Պերլինի իշխանութենէն պահանջելու վճարումը այն գումարին՝ զոր Գերմանիա պիտի ուզէ, երբոր նախագահ Քասդրօ վերջնապէս վերահաստատուի:

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Վանի տէֆթէրտար անուանուեցաւ Պիթլիսի տէֆթէրտար Սալիհ Զէքի էֆ.: Մուսուլի տէֆթէրտար՝ Վանի տէֆթէրտար Իսմայիլ Րաիֆ էֆ.: Պիթլիսի տէֆթէրտար՝ Մուսուլի ելմտական քննիչ Հասան Թահսին էֆ.: Քէօփրիւլիւի (Քոսովա) գայմագամ անուանուեցաւ Նովիպազարի գայմագամ Իզզէթ պէյ, որուն յաջորդեց Մալազկերտի նախորդ գայմագամ Մուսթաֆա Հիլմի էֆ.: Կէյվէի (Իզմիտի գաւառ) գայմագամ անուանուեցաւ Պետական Խորհրդոյ ելմտական ճիւղին օգնականներէն Հասան Ճէմիլ պէյ:

ՇՔԱՆՇԱՆ. — Հիճազի երկաթուղւոյ ոսկի շքադրամ տրուեցաւ Քոսովայի կուսակալին:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

Երէկ, երեքշաբթի, շնորհուած կայս. արտօնութեամբ, ռուսական դեսպան Պ. Զինովիէվ ոչ-պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատուին արժանացաւ:

ՄԷՏԻՆԷՅԷՆ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձը շատ շքեղօրէն տօնուեր է հոն ալ:

ՄԷԿ ՄԷՏՐ ՁԻՒՆ. — Գօնեայէն երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն.— Քանի մը օր ժամէ ի վեր տեղացող ձիւնը քաղաքիս մէջ մէկ կանգուն՝ իսկ շրջականները մէկ մէտր բարձրութեամբ նստաւ: Սանդիկրատ ջերմաչափը զերօէն վար 13 ցոյց կու տայ: Ձմեռուան՝ սանկ շատ կանուխ սկսելուն պատճառաւ երկրագործ ժողովուրդը չկրցաւ պէտք եղածին պէս ընել վարուցանը:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Իտալական դեսպան տի Մալասփինա մարքիզը եւ ռումանական դեսպանատան գործակատարը երէկ Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ. — Սապահ հետեւեալը կ'արտատպէ Ժուռնալ տը Տէպա լրագրին 23 նոյեմբերի թիւէն.— Օսմ. կայս. կառավարութեան զօրքերուն շնորհիւ ցրուած Պուլկար աւազակներու ընթացքը ամօթելով, Պուլկարիոյ նախարարապետ Պ. Տանէվ Սօպրանիէին մէջ բացատրութիւններ տուած եւ յայտարարած է թէ Պուլկարիա՝ արգիլելով աւազակութիւնը՝ ամէն ջանք չպիտի խնայէ իր Գերիշխան Պետութեան կամացը համաձայն շարժելու համար:

Սապահի մէջ կը կարդանք դարձեալ.— Նոյն Տէպա լրագիրը Պուլկարիոյ իշխանապետութեան ներքին վիճակին եւ բրած ծախքերուն վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ, Պուլկարները փոխանակ ռազմամթերքներու եւ զինուորական շինութեանց համար ծախքեր ընելու, լաւագոյն է որ իրենց Գերիշխան Պետութեան՝ Օսմ. Կառավարութեան՝ ժամանակին վճարեն Արեւելեան Ռումէլիէն ունեցած պարտքերնին. որովհետեւ այսպէսով թէ Բ. Դրան համակրանքը կը շահին անգամ մըն ալ, եւ թէ իրենց յանձն առածը կատարելով Եւրոպայի պահանջատէրերը գոհ բրած կ'ըլլան: Պուլկարիա մինչեւ այսպէս շարժելով եւ Պուլկար աւազակներուն ու աւազակութիւնները արգիլելու ջանքեր ընելով իրեն համար աւելի շահաւոր քաղաքականութեան մը հետեւած կ'ըլլայ: Ապա թէ ոչ՝ Մեծ Պետութիւնները որոնք խաղաղութիւն ու անդորրութիւն կը փափաքին միայն, կարգ մը աւազակներու ապստամբական շարժումներուն դէմ չեն կրնար լռել:

.*. Լնտէփանտանս Ռումէն լրագիրը.— կը շարունակէ Սապահ,— իր 23 նոյ.ի թուով հրատարակած Աթէնքէն նամակի մը մէջ կ'ըսէ թէ.— Օսմ. զինուորներուն կողմէ Պուլկար աւազակներուն հալածումը եւ ցրումը բոլոր Յոյներուն գոհունակութիւն առթած է: Եթէ այդ աւազակներէն գտնուին անանկներ որոնք Յունաստան կը փախչին ու հոն կ'ապաստանին, պէտք է պատժուին անմիջապէս:

.*. Իգտամ Տէպաէն առնելով կը գրէ.— Մանասթըրի նահանգին Բաղանչա գիւղին մէջ Սթոյան անուն անձը պուլկար աւազակներուն դէմ ձեռք առնուած միջոցներու պահուն, ինքը՝ հաւատարիմ Օսմ. կայս. կառավարութեան, ղղնած էր եւ այդ պատճառաւ աւազակներն ալ կրակի տուած էին իր տունը: Այս անգամ այդ աւազակները օսմ. զօրաց կողմէ ասոկայի յարձակում մը կրելով իրենցմէ 9ը ձերբակալուեցան:

ՋՈՒՐԻ ԽՆԴԻՐ. — Թաթավլայի ու Ֆէրիգիւղի միջեւ գտնուած աղբիւրներու ջուրերն Գասըմ Փաշա ալ տանելու նպատակով Կայս. Իրատէի մը համաձայն պէտք եղած ծախքերն ու շինութիւնները կատարելու համար 152500 դրշ. պիտի յատկացուի, ելմտական նախարարութեան կողմէ: Շինութեանց եւ գործողութեանց հըսկելու պաշտօնը յանձնուած է գաւառական նախարար Ապտիւրրահման փաշայի:

ՕՏԷՍԱՅԻ ժամանումներուն դէմ ժամանակէ մը ի վեր հաստատուած բժշկական քննութիւնը ջնջուած է, որովհետեւ հասած պաշտօնական տեղեկութիւններէ հասկցուած է թէ ժանտախտի ո՛ եւ է հետք չէ մնացած հոն այլեւս:

ԴԱՐԱՆԹԻՆԱՅԻ ՋՆՋՈՒՄ. — Նկատելով որ Եգիպտոսի գօլերան հիմայ այլեւս մի՛ միայն Աղեքսանդրիոյ եւ Տամիէթի մէջ կեդրոնանալով միւս կողմերէն հեռացած է բոլորովին եւ այդ երկու քաղաքներուն մէջ պատահած դէպքերուն ու մահերուն թիւը օրական 2-3ի իջած է, առողջապահական խորհուրդը որոշեց հինգ օրուան իջեցնել Եգիպտական ծովեզերքներու ժամանումներուն դէմ հաստատուած քարանթինան: Հականեխումները պիտի շարունակուին:

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Վեհ. Սուլթանը հրամայեց մէյ մէկ ամսական յաւելցընել ընտանեացը այն ծովային զինուորներուն որոնք վերջերս մաւոնայով ցորեն Հայտար Փաշա փոխադրած ատեն Մախսուսէի շոգենաւի մը հետ ընդհարման մը պատճառաւ ծովը թափեցան եւ խեղդուեցան:

ԱԾՈՒԽ. — Կ'ըսեն թէ Շիլէի մէջ 100,000 օխա ածուխ կայ պատրաստ Պոլիս գալու համար եւ օդերու աննպաստութեան պատճառաւ մնացած է հոն առ այժմ:

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ վարժարանին ի նըպաստ տրուելիք նուագահանդէսը այս տարի տեղի պիտի ունենայ եւրոպական յունուար 4ի կիրակի օրը, ըստ որոշման պարսկական դեսպան Միրզա Ռիզա Խանի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովին:

ՄԱՔՐԻՒՂԻ երկաթուղիի* կայարանին կից ինչպէս յայտնի է նոր շէնք մը պիտի շինուի պաշտօնեաներու բնակութեան յատկացուելու համար: Շինութեան ծախքին մէկ մասը պիտի ընէ Կայս. Կառավարութիւնը, մէկ մասն ալ Արեւել. Երկաթուղիներու ընկերութիւնը:

ԱՐԿԱԾ. — Հայտար Փաշայի մէջ Այրըլըք Չէշմէսի կողմը բնակող ներկարար Յակոբ աղա առջի օրը իր տան տանիքին վրայ պտտկած ատեն յանկարծ հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով վար ինկաւ եւ վիզը կոտրեցաւ: Մօտակայ դեղարանի մը մէջ նախնական դարմանները ստանալէ վերջ Յակոբ աղա տարուեցաւ Ս. Փրկչեան հիւանդանոց:

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Բերայի Բանկալթի Յունաց եկեղեցին գանձանակէն ամէն օր 3.5 ղրուշի գողութիւններ կ'ըլլային եւ սակայն գանձանակին վրայ ո՛ եւ է կոտրուածք չէր երեւար: Երէկ վերջապէս հասկցուեցաւ թէ այդ մանր մունր գողութեանց հեղինակը տասը տարեկան տղայ մըն է, որ իր գործը տեսնելու համար կը գործածէ բարակ դաւազանիկ մը՝ ծայրը մածուցիկ նիւթով մը օծուած: Տղան այդ դաւազանը գանձանակին ծակէն ներս կը խօթէր եւ դուրս հանելուն վրան ինչ որ փակած ըլլար կը գրպանէր: Երէկ նորէն այդ կարգի գործողութեան մը վրայ եղած պահուն բռնուեցաւ:

ՕՍՄ. ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ պարտաթուղթերուն համար մինչեւ հիմա հինգ միլիոն ֆրանքի վճարում կատարուած ըլլալով, պարտաթուղթերու բաժանման ժամանակ շատ մը գումարներ մէջտեղ պիտի մնան եւ դրամի մեծ գործողութիւններ պիտի կատարուին:

---

[87] ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՇՈԳԵԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԹԵՐԹՕՆ «ԾԱՂԻԿ»Ի)

Ժ.

—Հէօ՛, հէօ՛, պճրկուած կարժ մըն է ասիկա:

—Այսինքն՝ ի՞նչ ըսել կ'ուզուի:

—Թէ մենք մեծ բան մը չենք գիտեր մինչեւ հիմա:

—Ի՞նչ տեսակ ճամբու մը կը հետեւիք:

Թրիսթօ եւ Բիլօլօ վարանեցան պատասխանելու:

Ամէն տեսակ պատճառ ունէին բան մը չխօսելու Լիւպէրսաքին նկատմամբ, որքան ատեն որ ապահով չէին որ անիկա մեղսակից է Պրինեօլի սպանութեան գործին մէջ:

Բիլօլօ պատասխանեց խուսափողական եղանակով մը.

—Ժան Կէրիէի անմեղութեանը համոզուած ենք մենք: Եւ անկից կը մեկնինք իմաստ մը տալու համար այն բոլոր տեղեկութիւններուն, այն բոլոր ապացոյցներուն՝ զորս կը հաւաքենք:

—Չէ՞ք կրնար աւելի որոշ խօսիլ:

—Չենք կրնար: Ատիկա մեր ձեռքէն պիտի առնէր մեր ինքնութիւնը: Մենք գործածեցինք անանկ միջոցներ՝ զորս կ'անգիտանաք դուք եւ որոնց թերեւս չպիտի հաւնէիք ալ: Բաւական է որ մենք մեր նպատակին հասնինք, հոգ չէ թէ աւելի կամ նըւազ կանոնաւոր միջոցներով:

—Զարմանալի՜ մարդիկ, մրմնջեց պետը ակռաներուն մէջէն, կապիկի՛ չափ խորամանկ մարդիկ:

Եւ բարձրաձայն ըսաւ.

—Ձեր վրայ վստահութիւն ունիմ: Պահեցէք գիտցածնիդ: Վստա՛հ եմ որ պիտի ըսէք ինծի ժամանակին:

—Վստա՛հ եղէք, Պարոն:

—Ես, իմ կողմէս, քանի որ բարոյապէս պիտի օգնեմ ձեր ծառայութիւններուն, չեմ ուզեր բան մը ծածկել ձենէ, եւ շատ կարեւոր տեղեկութիւն մը պիտի հաղորդեմ ձեզի, զոր օգտակարապէս պիտի գործածէք:

—Ա՛հ, ա՛հ, հո՛ն եկանք, ըսել ուզեց Թրիսթօ բացատրող ակնարկով մը Բիլօլոյին:

—Սէն Ժագի մէկ պանդոկին մէջ, վերնայարկը, ոստիկանական քոմիսէրը յանկարծակիի բերած է Տիկին տը Թէռնուառը՝ իր տարփածուին հետ, որ կեղծ ուսանող մըն է եղեր: Հակառակ իր բողոքներուն, Տիկինը վերջապէս որոշեր է յայտնել իր անունը:

—Տիկին Թէռնուա՞ռն է եղեր:

—Նոյն ինքն:

Այս անգամ Թրիսթօ եւ Բիլօլօ չէին մտածեր այլ եւս ակնարկներ փոխանակել:

Իրարու երես կը նայէին միայն, աչքերնին խոշոր բացած եւ ապշած:

—Վա՛յ անպիտան, վա՛յ անպիտան, ըսաւ Թրիսթօ, պզտիկ լռութենէ մը ետքը, ինչ ըսել կ'ուզէ ասիկա:

Եւ յանկարծ նոր գաղափար մը յղանալով.—

—Կը կարծեմ թէ ոստիկանութեան քոմիսէրը խոհեմութիւնը ունեցաւ հոմանիին անունը առնելու:

—Օ՛հ, արհեստին առաջին ասուբճանն է աս:

—Ի՞նչ է այդ անունը, հարցուց Բիլօլօ:

—Բէքա Լանմըլէն:

Թրիսթօ եւ Բիլօլօ շարժում մը ըրին:

Անտարակոյս ուրիշ անունի մը չէին սպասեր:

—Բայց անշուշտ, ըսաւ իրենցմէ մէկը, այդ անունի յայտարարութեամբ միայն չգոհանալով դիմագծութիւնն ալ նշանակած էք:

—Անշուշտ:

—Կրնա՞նք տեսնել:

—Հրամմեցէ՛ք:

Ոստիկանութեան քոմիսէրը թուղթ մը տուաւ Թրիսթօի, որ զայն կարդաց եւ յետոյ տուաւ Բիլօլոյի:

Երկու պաշտօնակիցները պահ մը լուռ կեցան այն ատեն:

Բայց երկուքին ալ աչքերը կը փայլէին եւ երկուքին ալ ճակտին վրայ ծամածռումներ կը տեսնուէին:

Ոստիկանապետը կը դիտէր զանոնք:

—Բան մը գիտե՞ն սանկ անպատճառ,— մտածեց ինքնիրեն:

Ընթերցողները գուշակեցին անշուշտ գիւտը զոր ըրած էին Բիլօլօ եւ Թրիսթօ: Ասանք կարդալով Բէքա Լանմըլէն ըսուած անձին դիմագծութեան նկարագրութիւնը, հաստատած էին թէ ճիշդ Լիւպէրսաքի կը համապատասխանէր, կէտ առ կէտ:

Կարելի է գուշակել իրենց յուզումն ու հետաքրքրութիւնը:

—Յետոյ ի՞նչ ըրիք, հարցուց Թրիսթօ ոստիկանութեան քոմիսէրին:

—Ոչի՛նչ: Հասկցայ թէ կինը սուտ չի խօսիր եւ իրաւ ալ Տիկին տը Թէռնուառն է որ Շընայլ փողոց ապարանքի մը մէջ կը բնակի եւ իր ամուսինը իրա՛ւ ան դրամատէրն է որուն պաշտօնեան սպաննուեցաւ... Գալով Բէքա Լանմըլէնի, անիկա ձգեց որ իր հոմանուհին երթայ եւ ինքը իր սենեակին մէջ մնաց: Սէն-Ժաք փողոց կը բնակի...

—Շատա՛նց:

(Շարունակելի)

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ «Օֆիսիէ տը լ'Ընսթրիւքսիոն Բիւպլիք»ի չքանշանը տուաւ Կայս. Թիկնապահ Մէհմէտ Ալի պէյի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Կէրտէի մէջ (Գաստէմունի) ամսոյս 10ի գիշերը երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան։

ԸՆԴՀ. ԱՄՍԱԿԱՆ.— Վաղը հինգշաբթի ընդհ. ամսական բաշխումի պիտի սկսի բոլոր կառավարական պաշտօնեաներուն։

ԹՈՒՐՔԵՒՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Արտաքին գործոց նախարարութեան եւ պարսկական կառավարութեան միջեւ փոխանակուած թագրիրներուն համաձայն, Թուրքիա եւ Պարսկաստան ներածութեանց ու արտածութեանց տուրքերուն եւ ապրանքներուն ներածման ու արտածման, թրանսիթի ու անթրեբօներու մէջ դետեղման մասին փոխադարձաբար ամէնէն նըպաստաւոր պայմանները պիտի տան իրարու։ Ասկից առաջ գոյութիւն ունեցող բոլոր յանձնառութիւնները ու պայմանագրութիւնները եթէ նոր պայմանագրութեան դէմ տրամադրութիւններ կը պարունակեն ջնջուած կը նկատուին։ Թէնպէքին միայն, 21 Զիլգատէ 1292ին կնքուած միջազգային համաձայնութեան ենթակայ է։ Այս պայմանագրութիւնը պիտի սկսի գործադրուիլ յառաջիկայ տարւոյ դեկտեմբեր 23էն սկսեալ։ Պայմանագրութիւնը պիտի դադրի գործադրուելէ՝ երկու պետութիւններէն մէկուն զայն ջնջուած համարելէն տարի մը ետքը։ Այսպէսով Պարսկաստանէն Թուրքիա ներածուած ապրանքներէն 8% տուրք պիտի առնուի Թուրքիոյ մէջ, եւ Թուրքիայէն Պարսկաստան ներածուած ապրանքներուն համար պիտի առնուի՝ Թուրքիոյ մէջ % 1 արտածման տուրք, իսկ Պարսկաստանի մէջ 5% տուրք։ Մաքսային վերատեսչութիւնը մասնաւոր շրջաբերականներով Թուրքիոյ բոլոր մաքսային տնօրէնութեանց հաղորդեց Թուրքեւպարսկական այս համաձայնութեան տրամադրութիւնները։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Իզմիրի մէջ կը կարդանք.—Քանի մը թերթերու գրածին նայելով, ցորենի վաճառական Նորտան Անտուիլլըօղլու եւ Ընկերութեան սնանկանալը դէչ ազդեցութիւն ըրած է մայրաքաղաքիս հրապարակին վրայ։ Այդ սնանկութենէն վնասուող բոլոր վաճառականները մայրաքաղաքիս մէջ կը գտնուին։ Բացը 9—10000 ոսկիի չափ է։ Անտուիլլըօղլու եւ Ընկ. վաճառատունը իր գործառնութիւնները դադրեցուցած է անցեալ շաբաթ օրուընէ ի վեր։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց Հայտար-Փաշա Էսկիշէհիր գիծին 19 հոկտ. 4 նոյ. 1902ի հասոյթը եղած է իւրաքանչիւր քիլոմէդրի համար 15476.78 այսինքն անցեալ տարուանէն 3 հազար 831,52 Փր. նուազ։ Էսկիշէհիր Գոնիա գիծին նոյն շաբթուան իւրաքանչիւր քիլոմէդրի հասոյթն է 11,021.60 Փր., այսինքն անցեալ տարուանինէն 1487.22 Փր. աւելի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Պոլսոյ նախորդ յունական դեսպան Իլեան Մավրօքօրտաթօ Աթէնքի մէջ հարցման մը պատասխանելով ըսած է թէ Օսմանեան եւ Յունական կառավարութեանց միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութեանց շնորհիւ կնքուելիք Թուրքեւյունական առեւտրական պայմանագրութեան ամէնէն կարեւոր կէտերու մասին համաձայնութիւն գոյացած է արդէն եւ թէ քանի մը երկրորդական կէտերու նկատմամբ անկարելի է որ տարակարծիքութիւններ ի յայտ գան, անանկ որ պայմանագրութիւնը մօտ ատենէն պիտի կընքուի վերջնականապէս։

ՌՈՒՍԱԳՐԱՒ ԼՈՒՐ ՄԸ. — Մէկ երկու հունգարական լրագիրներ կը գրեն թէ իտալական Ֆլօրիօ Ռուպաթինօ շոգենաւային ընկերութեան պատկանող շոգենաւ մը իր մէջ մեծ թուով ճամբորդներ ունենալով Դանուբէն անցած ատեն ընկղմած է եւ 150 հոգիներ խեղդուած են։ Այս հունգարական աղբիւրէ առնուած լուրը կը հերքուի սակայն։

ՏԱՍԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ մասին ձեռնհաս պաշտօնատունը սա որոշումը տուաւ.— Զմեռուան ու ամառուան բերքերը զատ զատ վարձակալութեան պիտի տրուին։ Գիւղի մը բնակիչը եթէ ուրիշ գիւղի մը մէջ արտ ունենայ, անոր բերքին քանակութիւնը մուխթարներուն ու վարձակալներուն ներկայութեանը պիտի հաստատուի եւ յետոյ փոխադրութիւնը պիտի արտօնուի։ Զօրաբանակներու կեդրոններուն մօտ տեղերու համար կառավարութիւնը եթէ ուզէ, բերքերը վարձակալութեան պիտի չտայ եւ տասանորդը ուղղակի պիտի առանայ։ Դէչ վարմունքի տէր եւ դատարաններու կողմէ դատապարտուած անձեր պիտի չկրնան տասանորդի վարձակալութիւն ընել։ Երկրագործներուն եւ վարձակալներուն միջեւ եթէ անհամաձայնութիւն ծագի, երկրագործները եթէ ուզեն, պիտի կըրնան Իտարէի Ժողովներուն դիմելով խնդիրը կարգադրել տալ։ Վարձակալութեան տրուելիք տեղերու մասին գաւառակներու կողմէ գաւառին եւ գաւառին կողմէ ալ նահանգին տեղեկութիւն պիտի հաղորդուի։ Վարձակալութեանց միջոցին դեղծումներու պատճառ պիտի չտրուի, հակառակ պարագային խստիւ պիտի պատժուին պատճառ եղողները։ Վարձակալներուն եւ երաշխաւորներուն կալուածները գրաւի տակ առնուելէ առաջ, անոնց արժէքը պէտք եղածին պէս պիտի սահմանուի։ Վարձակալութիւններու ատեն նկատողութեան պիտի առնուի գրաւի տակ առնուած կալուածներուն նոյն միջոցին ունեցած արժէքը։ Գրաւի տակ եղած կալուածը եթէ պարտքին փոխարէնը հատուցանելու բաւական չըլլալով, կառավարութեան միայ եւ երեք տարի վարձուելով կառավարութիւնը գանձէ իր պահանջքը, այդ պարագային կալուածը պիտի չվաճառուի եւ նոյն կերպով պիտի յանձնուի։ Եթէ գիւղի մը ժողովուրդը ուզէ իր գիւղին տասանորդը ինք վարձել եւ յետոյ փոխարէնը դրամով հատուցանել, այդ առաջարկութիւնը պիտի ընդունուի։

ԿԱՅՍ. ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ Ատանայի կուսակալ Պահրի փաշայի կողմէ քաշուած շնորհաւորական հեռագիրը Ն. Կ. Վեհափառութեան գոհունակութիւն պատճառած ըլլալով, Կայս. Պալատան Ա. քարտուղարութեան կողմէ այդ կայսեր գոհունակութիւնը հաղորդուեցաւ Պահրի փաշայի։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Տ. Էմմանուէլեան Կ.-Պատրիարքը երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ դատական ու կրօնական նախարար Ապտիւրրահման փաշայի հետ։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ.—Դուզիունճուքի բնակիչներէն երկու հրէուհիներ Ռեժին եւ Զամուէլ իսլամական կրօնքը ընդունելով կոչուեցան Հիտայէթ եւ Մաթեժա։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ հնութեան Նոր Թանգարանին բացումը նախապէս ծանուցուածէն աւելի հանդիսաւոր եղեր է։ Խտիվը Նոյ. 15ին նոր թանգարանը հասեր է, շէնքը անձամբ բանալու համար։ Իրեն կ'ընկերանային արարողապետ Հասան Ասըմ փաշա, Թիկնապահներ եւ իր գլխաւոր պաշտօնատարները։ Խտիվին պատասխանէն վերջը, Հիւսէյին Ֆախրի փաշա հակիրճ ճառ մը խօսեր է։ «Արուեստի եւ գիտութեան այն սքանչելի գանձերը, ըսեր է Ֆախրի փաշա, որոնք թանկագին հետքեր են պատմութեան ամէնէն հեռաւոր դարերուն, Նեղոսի հովիտին վրայ փայլող քաղաքակրթութիւններու, ասկէ վերջը իրենց արժէքին արժանի, ապահով ապաստանարան մը պիտի գտնեն իրենց համար կանգնուած այս փառաւոր շէնքին մէջ։ Եգիպտոս հպարտ է որ այս կերպով կրնայ ամէն ազգի գիտուններուն, արուեստագէտներուն, արուեստի սիրահարներուն եւ զբօսաշրջիկներուն ներկայացնել իր հրաշալի հաւաքածոներուն տեսարանը»։ Խտիվին ճառէն վերջը, անմիջապէս բացուեր են Թանգարանին դուռները, եւ ամէն մարդ շէնքէն ներս մտեր է, առաջնորդութեամբ Պ. Մասբէրոյի։ Խտիվը պտտեր է նոր շէնքը, մանրամասն աչքէ անցընելով անոր զանազան բաժանումները, Փարաւոններու մումիաները, Ցեղներուն եւ Պտղոմեաններուն սրահները եւն.։ Ն. Բարձրութիւնը ջերմապէս շնորհաւորեր է Պ. Մասբէրոն, որ այնչափ յաջողապէս դասակարգած եւ ցուցադրած էր հնութիւնները։

ՔՐՈՆԻԿ

Քաղ. ժողովը այսօր գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ներկայ էին Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան եւ Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան։ Ժողովը իր օրակարգին վրայ գտնուած գաւառներէ եւ ուրիշ տեղերէ հասած յարաբերական խնդրոց մասին խորհրդակցութիւններ կատարելէ վերջ, որոշեց անոնց կարգադրութեան համար պէտք եղած թագրիրները մատուցանել պատկանեալ պաշտօնատանց։

×

Նպաստից յանձնաժողովը տեղեկանալով որ իր տրամադրութեան տակ դրուած էր ընդամէնը 6 օխա թթենիի հունտ, 2 օխան Պրուսայէն եւ 4 օխան ալ Հանր. Պարտուց վարչութենէն նուիրուած, որոշեց ատկէ 1½ օխա ղրկել Շապինգարահիսար եւ 1½ օխա ալ Երզնկայ թէ՛ վանական հողերու վրայ սերմանելու, եւ թէ փափաքող ու պէտք ունեցող գիւղացոց բաժնելու համար։ (1 տրամ հունտէն 2000 թթենի յառաջ կու գայ, որոնցմէ 1000ը փտելով, կը մնայ 1000 թթենի) Իսկ գաւառները ղրկուելիք թթենիներու մասին, Յանձնաժողովը նկատելով որ ամբողջը ասկէ ղրկել մեծ դժուարութեանց պատճառ կ'ըլլայ, որոշեց որ եթէ մէկ մասը ասկէ ղրկուի, մնացեալ մասն ալ գաւառները գտնուող Հանր. Պարտուց Վարչութեան թթենիի պաշտօնեաներէն մատակարարուի։ Նոյնպէս թթենիներու մշակութեան համար Հանր. Պարտուց վարչութեան կողմէ Պատրիարքարան ղրկուած հրահանգէն զատ, Պրուսայի առաջնորդն ալ այդ մասին հրահանգ մը ղրկած էր։ Յանձնաժողովը նկատելով որ այս վերջին հրահանգն ալ բաւական հասկնալի ոճով մը գրուած է, ու կրնայ օգտակար ըլլալ, որոշեց բազմագրութեամբ, բազմաթիւ օրինակներ պատրաստելով, Հանր. Պարտուց վարչութեան հրահանգին հետ ղրկել գաւառները։

Մշոյ Պատր. փոխանորդ Խորէն վրդ. յայտագրած ըլլալով թէ՛ մանչերու եւ աղջկանց որբանոցներու հոգաբարձութիւնն ի նորոյ կազմակերպած է, յանձնաժողովը վաւերացուց զայն, որոշելով անոնց յանձնարարել որ չուշանալով ղրկեն այն ծըրագիրները որոնք իրենց յանձնարարուած էր պատրաստել, արհեստանոցներու կազմակերպութեան համար։ Ուսումն. Խորհուրդը, նախորդ որոշման մը համաձայն, ընդունած էր գաւառ. որբանոցներու եւ նպաստընկալ վարժարաններու ուսումնական մասին հոգատարութիւնը ստանձնել, եւ այդ վարժարանաց մէկ ցուցակը ուզած էր, կարեւոր գիտելիքներով հանդերձ։ Յանձնաժողովը որոշեց ղրկել այդ ցուցակը, անոնց մասին հասած վիճակագիրներով հանդերձ։

Գաւառային Նպաստընկալ վարժարանաց հոգաբարձութիւններէ ոմանք դրենական պիտոյք եւ գրքեր խնդրած ըլլալով, յանձնաժողովը սկզբամբ ընդունեց անոնց առաջարկը եւ որոշեց գաւառ. որբանոցներու եւ նպաստընկալ վարժարաններու դրենական պիտոյքը ինքը հոգալ, նկատելով որ անոնց համար Նպաստից մնացուկէն յատկացուած նպաստի գումարը անբաւական է վարժարանաց գիրքերն ու այլ գրական պէտքերն ալ հոգալու։

×

Ասկից առաջ ԾԱՂԻԿի մէջ ՍՈՒՐԷՆ ՍԻՐԱՔ նկատողութեան առնելով թէ՛ Ս. Փրկչեան Որբանոցին եւ թէ Դալֆաեան որբանոցին կացութիւնը, առաջարկած էր երկու որբանոցները միացնել, ասով Պոլսոյ մէջ միակ աղջկանց որբանոց մը ունենալու համար որ լիապէս կը բաւէ այդ մասին եղած պէտքին եւ որով կարեւոր խնայողութիւն մըն ալ կ'ըլլայ։

ԾԱՂԻԿԷՆ վերջ «Բիւզանդիոն» ալ նոյն առաջարկին արձագանգ եղաւ, եւ այսօր ուրախ ենք յայտնելու թէ ժամուլին այդ օգտակար թելադրութիւնը իր պտուղը տուած է։ Հիւանդանոցի Որբանոցին խնամակալութիւնը պէտք տեսեր է հոգաբարձական ուշադրութիւնը հրաւիրել աղջկանց որբանոցի վիճակին վրայ եւ առաջարկեր է զայն Խասքէօյի Դալֆաեան որբանոցին հետ միացընել։ Այս առաջարկը թէեւ տակաւին նկատողութեան չէ առնուած Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան նիստին մէջ, սակայն, ընդունելով առաջարկին բազմակողմանի օգտակարութիւնը, ապահով ենք որ, նպաստաւոր որոշում մը պիտի տրուի այդ առաջարկի մասին, ասով ազատելու համար Հիւանդանոցի որբանոցին խեղճ պզտիկները, իրենց համար բոլորովին անյարմար միջավայրէ մը, եւ երկրորդ երկու աղջկանց որբանոցներու միացումով կարեւոր խնայողութիւն մըն ալ ընելու, որով հաստատութիւնը կարելի է տիպար վարչութեամբ մը օժտել։

×

Թոքատի մէջ տեղի ունեցած ամուսնական խնդրոյն նկատմամբ Գնէլ Վ. Գալէմքեարեան Կրօն. ժողովի որոշումին համաձայն, տեսակցութիւն մը ունեցած ըլլալով Հայ-Հռոմէականներու Կ.-Պատրիարքին հետ, արդիւնքը տեղեկագրով մը երէկ հաղորդեց Ս. Պատրիարքին։ Այս տեղեկագրէն կը տեսնուի թէ Տ. Էմմանուէլ Պատրիարքը գոհացուցիչ պատասխան մը տուած է Գնէլ վարդապետին եւ խոստացած է մինչեւ նոյն ատեն հարկ եղածը անմիջապէս գրել տեղւոյն հայ-հռոմէականներու առաջն. փոխանորդին։

×

Կրօնական ժողովը երէկ նիստ գումարեց Պատրիարքարանի մէջ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Բացակայ էին Գրիգորիս եւ Վահրամ Սրբազանները եւ Սեթեան աւագ քահանան։ Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—

Աֆիոն Գարահիսարի մէջ Յոյն քահանայ մը՝ հայուհի մը յոյն երիտասարդի մը հետ պսակած եւ դրոշմի խորհուրդը կատարած էր, միանգամայն աղջիկը սափելով որ հայ եկեղեցին իբր հերձուածող գաւանի։ Ժողովը որոշեց յանձնարարել Քեօթահեայի Առաջն. տեղապահին յունաց առաջնորդարանին հետ բանակցիլ եւ ստուգել թէ յոյն առաջնորդարանը տեղեկութիւն ունի՛ խնդրէն, թէ ոչ յոյն քահանան գաղտնապէս կատարած է պսակը, եւ այս մասին մանրամասն տեղեկութիւն հաղորդել։

Ծանուցուած ըլլալով որ Աղթամարայ վիճակին մէջ բողոքականութիւնը տակաւ տարածում կը գտնէ, որոշուեցաւ աչալուրջ ուշադրութիւնը հրաւիրել Վանայ առաջն. Տեղապահ Սրբազանին եւ Աղթամարայ կաթող. Տեղապահ Արսէն վրդ.ին։

Ժողովը գոհութեամբ տեղեկացաւ թէ Աժտէրեան Գարեգին Ազսէրայ ղրկուած է։

Արղընի Մատէնի Բարձրահայեաց Ս. Աստուածածնի վանքի հոգաբարձութիւնը Գալֆաքճեան Տ. Եղնիկ Ծ. վարդապետի հոն ունեցած անցեալ պաշտօնավարութեան մասին աննըպաստ տեղեկութիւն հաղորդած էր. Ժողովը նկատելով որ Խառն Ժողովոյ մէջ արդէն քննուած է այդ խընդիրը, փակուած նկատեց։

Կեսարիոյ Նէվշէհիր գիւղի Տ. Ազարիա քահանան գրով մը խնդրած է որ իրեն ուրիշ պաշտօն մը տրուի։ Ժողովը որոշեց գրել թէ պէտք է ուղղակի դիմէ վիճակին Թեմակալ առաջնորդին։

Տիկին Իսկուհի Փափազեան խաչելութեան պատկեր մը նուիրած էր Մաքրիգիւղի եկեղեցւոյ։ Ժողովը ինչ ինչ թերութիւններ նշմարելով, չարտօնեց անոր օծումը։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

×

Ծանօթ բարեգործ ազգայնական ազգասէր Ռափիկ էֆ. Մարկոսեան մայրաքաղաքս եկած է։

×

Մաքրիգիւղի վարժարանները որոնք, մանկապարտէզի տղոց մէջ հարսանիքի հիւանդութիւն պատահած ըլլալով փակուած էին, երէկ վերաբացուեցան։ Միայն մանկապարտէզը գոց կը մնայ։

×

Պալըքէսէրի Տ. Նշան քահանային անփութութեան պատճառաւ, մէկ քանի լուսաւորչական տուներ բողոքականութեան յարած ըլլալով, այս մասին տեղւոյն Գաւառային վարչութիւնը Պատրիարքարան տեղեկագրած է։ Կրօն. ժողովը այս առթիւ յանձնարարեց Պալըքէսէրի առաջնորդական Փոխանորդին, գործը քննել եւ տեղեկագրել Պատրիարքարան։

×

Երուսաղէմի միաբանութեան անդամ Կարապետ Վ. որ Եալովայի ագարակին գործին համար այդ գիւղը կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձած է։ Եալովայի ագարակին շրջակայ հողերուն Երուսաղէմի վանքին սեփականութիւնը ըլլալու պարագան, կ'ըսուի թէ, ճշդուած է եւ անոնք որոնք ոտնձգութիւն կ'ընէին այդ հողերուն վրայ, բոլորովին հեռացած են։ Կարապետ Վ. առ այժմ Պոլիս կը մնայ, մինչեւ նոր պաշտօնի մը կոչուիլը։

×

Բարթողիմէոս Արքեպս. Չամչեան եւ Աբրահամ եպս. Մամիկոնեան, ինչպէս նաեւ Հայ-հռոմէականներու Խարբերդի առաջնորդ Իսրայէլեան եպս. կիրակի օրը այցելութիւն տուին Կայս. Պալատան Թարգման եւ Պոլսոյ գաղթէական հասարակութեան պետ Թապիպ զատէ Ապտ-իւլ-Քէրիմ փաշայի։

×

Մշոյ Ս. Կարապետ վանքին վանահայրական Փոխանորդ Վարդան Վ. Մուշ գացած է վանքապատկան գործերու եւ որբերու ձմեռնային պարենաւորման պատրաստութեանց եւ հայթայթման համար։ Մշոյ Պատր. Փոխանորդ Խորէն Ծ. Վ. որ Պուլանըգ այցելութեան եւ հոգեւոր մխիթարութեան գացած էր, տակաւին Մուշ չէ վերադարձած։ Կ'ըսուի թէ Պուլանըգի թեմին մէջ կրօնական զեղծումներ եղած են եւ կը շարունակուին։

ԱՌԱՋԻՆ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔ
«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»ԻՆ

Սուրհանդակ թերթը իրեն սկզբունք ըրած է, մինչ իրմէ վերջ գալով յաջողած թերթերը իրեն թշնամի դաւանելով ամէն բան փորձել, զայն իբրեւ թէ վարկաբեկ ընելու համար։ Այս մասին օրինակներ թուելու յոգնութիւնը յանձն չենք առներ, որովհետեւ մեր տալիք օրինակները ամենուն յայտնի իրողութիւններ են։

Սուրհանդակի խմբագրութիւնը կ'երեւայ թէ Տօն Բիչոզի ախտէն ալ բռնուած է, որովհետեւ կը կարծէ թէ, օրինակի համար «Ծաղիկ» կարծիք մը յայտնած ատեն, նախ նկատողութեան կ'առնէ եղեր թէ Սուրհանդակ այդ մասին ինչ կարծիք յայտնած է, եւ ըստ այնմ Սուրհանդակին ճիշդ հակառակը կը սկսի գրել եղեր։ Այնչափ ծիծաղելի ու այնչափ տղայական են այս յայտարարութիւնները, որոնց ներքեւ, Զարմայրէն զատ, խմբագիրներուն ամէնէն Բենիամինն ալ չպիտի ստորագրէր։ Ի՞նչ ընել կ'ուզէ «Սուրհանդակ» իր այս յայտարարութեամբը։ Խնդիրը սա է որ, Գում-Գափուի չորից թաղից Ազգատախնամի մասին Ծաղիկի մէջ ասկից առաջ գրուածներուն համաձայն է եղեր մեր մեծայարգ «Սուրհանդակ» պաշտօնակիցը, եւ իր այս համամտութիւնը յայտնելու առթիւ, կը զարմանայ թէ Ծաղիկ եւ Սուրհանդակ ինչպէս խնդրի մը չուրջ համաձայն կրնան գտնուիլ։ Մեր լրագրութեան մէջ եղած այս տգեղ բարքերը ցաւալի են չըտակը։

Մի անգամ ընդ միշտ խորհուրդ կու տանք մեր «Սուրհանդակ» պաշտօնակցին, որ դուրս ելլէ քիչ մը իր ըմբռնած լրագրութեան սահմաններէն, ու այն ատեն ուրիշ թերթերու ծընունդ առնելը եւ բարգաւաճիլը նուազ խղճի խայթ պիտի պատճառեն իրեն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 25 նոյեմ.—Բժշկ. ակադեմիային նոր շէնքը բացուեցաւ այսօր յետ միջօրէին՝ ի ներկայութեան Լուպէ նախագահին, հանրային կրթութեան նախարար Պ. Շոմիէի եւ բազմաթիւ նշանաւոր անձնաւորութեանց։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Թագուհի Ալեքսանտրա դքսուհին, որ Զարին քոյրն է եւ կինը Ալեքսանտր Միխայլովիչի մեծ դուքսին, Այթաթօրի (Խրիմ) մէջ մանչ զաւակ մը ծնաւ։

ԲՈՐԹՍՄԱՈՒԹ.— Տէր եւ տիկին Չէմպրլէյն այսօր կէս օրէն ետքը Հարաւ. Ափրիկէ մեկնեցան, «Կուտ Հոբ» յածանաւով։

ԲԱՐԻԶ, նոյեմ. 25.—Նախարարաց Խորհուրդին մէջ, որ Էլիզէի պալատան մէջ գումարուեցաւ այսօր, Պ. Քոմպ ծանոյց թէ՝ հանքագործներու խնդիրը կարգադրուած է, բացի Լուառէն, ուր եւս քիչ ատենէն պիտի կարգադրուի։ Պ. Ռուվիէ, ելմտական նախարարը, իր կարգին, ծանոյց թէ՝ երկուշաբթի օր առժամեայ պիւտճէին երկրորդ ամսուան վերաբերող առաջարկ մը պիտի ներկայացնէ։ Պ Բէլդան, ծովային նախարարը, անհանգիստ ըլլալուն ներկայ չգտնուեցաւ այս նըստին։

ՉԷԹԻՆՆԷ. — Պ. Շթէկլով, Գաբատաղի ռուսական դեսպանը իշխանին մատոյց իր պաշտօնը հաստատող թուղթերը։ Այս առթիւ շատ սիրալիր ճառեր փոխանակուեցան երկու կողմէն ալ։

ԲԱՐԻԶ. — Օսմանեան նոր մաքսային պարտաթուղթերու համար Բարիզի զանազան ընկերութիւնները սաչափ քանակութեամբ ստորագրուած են,—«Սօսիէթէ Ժէնէրալ»ը 200 միլիոն Ֆրանքի ստորագրուած է. «Քօնթուար Նասիօնալ տ'Էսքօնթ»՝ 155 միլիոն Ֆրանքի։ Պանք Ռուվիէն՝ 87 միլիոնի, «Լա պանք տը Բարի է տէ Բէյ-Պա» 65 միլիոնի, «Քրէտի Էնտիւսթրիէլ է Քօմէրսիալ»ը՝ 50 միլիոնի, եւ «Պանք Օթօման»ը՝ 43 միլիոնի։ Ընդամէնը 600 միլիոն Ֆրանք, իւրաքանչիւր պարտաթուղթի համար 50 Փր.ի հաւասարութեամբ։ Ամէն մէկ պարտաթուղթ 430 Փր. արժելով ամբողջ ստորագրուած դրամագլուխն է հետեւաբար 5 միլիառ 160 միլիոն Փր.։ Նասիօնալի գործակալութիւնը կ'աւելցնէ թէ՝ բոլոր լրագիրները՝ փոխառութեան այս մեծ յաջողութիւնը կը վերագրեն Վեհ. Սուլթանին իմաստուն ելմտական քաղաքականութեան։ Ստորագրութեանց ցանկը պիտի հրատարակուի մէկ քանի օրէն։

ՎԻԷՆՆԱ.—Պ. Բէօրպէր նոր ճառի մը մէջ յայտարարեց թէ՝ ինք պիտի իրագործէ կայսրութեան տնտեսական միութիւնը։ Այս արդիւնքէն ետքը, ինք պիտի սկսի բանակցիլ օտար տէրութեանց հետ կնքուելիք պայմանագրութիւններու մասին։

ԲԱՐԻԶ.—Պ. Չէմպրլէյն որ մեկնեցաւ այսօր Հարաւ. Ափրիկէ, պիտի հանդիպի Ճիպրալթար, Մալթա, Բոռ-Սայիտ, Սուէզ, Ատէն եւ Զանզիպար։ Ճամբորդութիւնը մէկ ամիս պիտի տեւէ։ Շոգենաւ հասնելու ատեն՝ ջերմ ցոյցերու առարկայ դարձաւ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 25 նոյ.— Գերմանիա եւ Անգլիա նաւային ցոյց մը կը պատրաստեն Վենեզուէլլայի դէմ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Բարիզի 20 հոգեր կրակ առին Պորիշանի մէջ (Կալիցիա)։ Հարիւրի չափ տուներ մոխիր դարձան։

ԼՈՆՏՕՆ. —Երեսփ. ժողովը ընդունեց Պրիւսէլլի շաքարի պայմանագրութիւնը։

ՀՌՈՄ.— Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը 100,000 Փր. տուաւ աղքատներուն, Մաֆալտա իշխանուհիին ծընընդեան առթիւ։

„ԾԱՂԻԿ“Ի ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Ծաղիկի այսօրուան առաջնորդող յօդուածով բացատրուած է կարեւորութիւնը կանանց հագուստներու ձեւաւորութեան ու ճաշակաւորութեան, եւ յայտնուած է թէ Ծաղիկ որոշած է թերթին մէջ մասնաւոր բաժին մըն ալ բանալ նորաձեւութեանց համար։ Այս ձեռնարկին առաջին արդիւնքը պիտի տեսնուի յառաջիկայ շաբաթ օրուան «Ծաղիկ»ին մէջ, ուր պիտի երեւայ նորաձեւութեանց վրայ յօդուած մը, գրուած կարող օրիորդի մը կողմէ։ «Ծաղիկ» մերթ ընդ մերթ, շաբաթը քանի մը անգամ պիտի ընէ նոյն կարգի հրատարակութիւններ պատկերներով միասին։ Ուստի Հայ կիներուն եւ օրիորդներուն եւ մանաւանդ դպրոցական Հայ աղջիկներուն կը յանձնարարենք կարդալ յառաջիկայ շաբաթ օրուան Ծաղիկը ուր իրենց համար շատ շահեկան ծանօթութիւններ պիտի գտնեն նորաձեւութեանց մասին։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 12 Նոյ.		
Օսմ. Փոխ. Սեռի Դ. Օ.Ռ.	29	37
Ամենէն բարձր գին »	29	37
» վար գին »	29	31
Ռումէլի երկաթղ. Փր.	116	12
Ամենէն բարձր գին »	116	12
» վար գին »	115	62
Թրամուէյ »	125	—
3 օրուան Թոնառլիա	320	—
8 » Երկաթուղի	2	—
ԲԱՑՈՒՄ, 13 Նոյ.		
Օսմ. Փոխ. Սեռի Դ, Օ.Ռ.	29	31
» ժամ 5ին «	29	32
Ռում. երկաթուղի Փր.	116	—
» » ժամ 5ին »	116	12
Թաղադ Թիւրք Ռեժի	15	12
Սեկուրիթէ, Սեռի A	—	—
» » B	—	—
Պանք տը Մէթէլէն	8	50
Ագտիօն տէ Թրամուէյ	5	52
Ժուրնալ	1	32
Սօսիէթէ տ'Անիւրանս	3	80

Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տէ Փ	19	—
Ագտիօն Դօմէնիալ	1	40
Թօպագօ Գօրբօրէյշըն	0	09
Անթրըբրիզ Ժէնէրալ	0	7
Անատօլու Երկաթ. Ագս.	11	35
» » Սեռի A	518	—
» » » B	514	—
Պանք տը Սալօնիք Ագս.	164	—
5% Հէլլէնիք 1881	213	—
Պանք Նասիօն. Յուն.	418	—
Լօրիէոմ	74	-
Թրամուէյ	125	—
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	490	—
Տէրքօսի Ջրի Ընկ.	259	—
Թրամուէյի Ընկ.	497	—
Քրէտի Ֆօնսիէ Լօթեր.	264	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	108	1/8
» » » չէք	109	12
Բարիզ » »	23	17
» » » չէք	23	—
Պերլին անտոկա չէք	18	74
Դուրոն Աւստրիական	21	81

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլ. Ոսկի	110	—
20 Ֆրանգնոց	87	20
20 մարքնոց	107	05
Բօլ Էմփերիալ	90	—
Քրիմիջ	51	09
Մէճիտիէ արծաթ	105	—
Մէճիտիէ քառորդ	106	35
Մէճիտիէ մանրուք	103	20
Պէշլիք	103	20
Մէթալիք	103	--
Ռուսալի արծաթ	68	30
Շիլին	109	10
Փր. արծթ. Փրնս.	87	—
» » ռուպլն.	86	10
» » իտալկն.	83	—
Ռէճինա	09	—
Ռուսլի Թղթադրամ	8	61
Ֆլօրին »	9	07
Մարք »	107	20
Տրախմի »	37	10
Անգլ. ոսկի »	109	30
Ֆրանս. » »	87	20
Ռուսկն. » »	87	—
Պոլկ. » »	86	30
Իտալ. » »	85	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 25 Նոյմ.		
3% Ֆրանսկն.	98	75
3½% »	97	87
Օսմ. Փոխ. D	27	50
Ռում. Երկ.	118	50
Օսմ. Ռեժի	346	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	580	—
Օսմ. Մաքս	455	—
Օսմանիէ	465	—
Քրէտի Լիօնէ	—	
5% Իտալական	103	25
Սպանիական արտաքին	83	10
Թէմպէքի Փոխառութ.	460	—
Սելանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	282	—
Գասսապա երկթ.	380	—
Թրամուէյ Փոխ.	124	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	25	13

Լոնտոն, 25 Նոյմ.		
Անգլ. Փոխ.	92	87
Օսմ. Ռանթ B	54	25
» C	30	12
» D	27	12
Օսմ. Պանքա	13	25
Էժիփսիէն Իւնիֆիէ	107	25
Տօմէնիալ	106	—
Իզմիրի երկաթուղի	14	—
Գասսապա »	88	50
5% Հէլլէնական 1881	42	—
Ռանթ »	32	—
Մոնոբոլ »	44	—
Պուլկար 1888 6%	92	—
Թրամուէյ Փոխ.	04	87
Փոխարժ. Բարիզի վրայ	25	33

Վիէննա, 25 Նոյմ.		
Ռում. երկթ.	111	50
Օսմ. Ռեժի	327	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	239	20
Պրիւսէլ, 25 Նոյմ.		
Ռանթ Օսմ. Սեռի D	27	45
Ռում. երկաթուղի	116	—
Պերլին, 25 Նոյմ.		
Ռում. երկաթուղի	122	50
Ռուսլի (100ը)	216	15
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	25

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ԱՊՈԼԼՕՆ

ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱՅՍԵՐ ՆԿԱՐԻՉՔ

(ԿԻՒԼՄԷՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)

ՍԻՄՈՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, արուեստագէտ-նկարիչ

Բերա, Մեծ փողոց թիւ 397, Պազար Ալըմանի դէմ

6 «Գապինէ» յանձնարարութիւն տուողին ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆՔ 30×40 հարիւրորդամեթր մեծութեամբ իր կենդանագիրը։

12 «Գապինէ» յանձնարարութիւն տուողին ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆՔ 50×60 հարիւրորդամեթր ծաւալով ԲՆԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ իր կենդանագիրը։

6 հատ Ապոլլօն քարթ փոքր ծաւալ 10 ղրշ.
6 » Ապոլլօն քարթ «բրոմընատ» ծաւալ 20 »

Ցաճախորդը իրաւունք ունի մերժելու այն «Ակրանտիսըման»ը որն որ իրեն ընտրած օրինակին համաձայն չըլլայ։

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ

ԱՐՇԱԼՈՅՍ

Թիւ 9, Սուլթան Համամ, Քրէտի Լիոնեի կից, Թիւ 9

ԱԺԱՆ ԾԱԽՍԵԼ ԵՒ ԳՈՀԱՆԱԼ

Ցաճախորդաց կողմէ ինծի հանդէպ ցոյց տրուած համակրանքէն աւելի քաջալերուած, այս անգամ սկսած եմ վաճառատանս մէջ պատրաստել ամէն տեսակ կօշիկներ, արանց, կանանց եւ տղոց համար։ Ամէն անոնք որ ճաշակի տէր են, կրնան անգամ մը մեր ԱՐՇԱԼՈՅՍ վաճառատունը դիմել եւ փորձել մեր կօշիկներու թէ անմրցելի աժանութիւնը եւ թէ նորաձեւութիւնը։

Նաեւ չափու վրայ յանձնարարութիւններ ամենայն փութով կը կատարուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուին նաեւ կօշիկ պատրաստելու համար ամէն տեսակ գունաւոր ամերիկեան եւ ֆրանսական կաշիներ, բուրդէ եւ բամպակէ մանածներ եւլն., որուն տէրն է ՅՈՎՍԷՓ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ղալաթիա մասնաճիւղ չունինք

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻՋԵԱՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 91

Այս վաճառատան մէջ, որ քիչ ատենուան մը միջոցին կրցաւ առաջնակարգ դիրք մը գրաւել մեր հրապարակին վրայ, թէ՛ իր ծախած ապրանքներուն ղեղեցկութեան ու տոկունութեան, եւ թէ՛ գիներու անհամեմատ աժանութեան պատճառաւ, կը ծախուին ամէն տեսակ վիրաբուժական եւ ակնաբուժական գործիներ։

ԳԻՆԵՐԸ ՇԱՏ ՋԱՓԱՒՈՐ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐՔ

Ղալաթիա, Մէրթէպանի փողոցՃէտիտեան 3

ՄՈՐԻՍ ՖԱՐԱՃԻ

Թիֆլիզցուհեան ամեն կողմ

MAISON FRANÇAISE FONDÉE en 1872

ՄՈՐԻՍ ՖԱՐԱՃԻ

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ատամնաբուժական աշխատանոցի համար հարկ եղած բոլոր գործիքները, ինչպէս նաեւ քաուչու, սիման, ամալկամ, Բարիզի գաճ, եւլն։

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ

Թուրքիոյ ամեն կողմերը կը ղրկուին սոյն ապրանքները

ՀԱՃԻ ՍԱՔԻՍ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՇԱՔԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 436.

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 54.

Ղալաթիա, Թօբհանէլար ճօստեսի, թիւ 101.

Հարսանիքներու եւ երեկոյթներու համար գեղեցիկ սպասներ, ինչպէս նաեւ կանոնաւոր սպասարկութիւն։

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՌՈՄԱՆ եւ Ընկ

Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, 42

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Գրքի յատուկ տպագրկն. բուղթերու Նամակի եւ տետրակի բուղթեր։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐ

Մեծաքանակ եւ Փոքրաքանակ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ, ՏՊԱԳՐԱՏԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏԱՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐՈՒ

Բերդէմպէ Բազար, Սագըզ խան։

Տ^րբ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

Խանենի գարէջրատան վրայի յարկը (ճիշդ Զըպուքճեանց դէմը)

Ամենաաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով գիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ց. Գ. Վերջ մը տալու համար Ցաճախորդաց գանգատներուն, հրապարակաւ կ'ազդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։

ՀԱՅ ՍՆՏՈՒԿՃԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՄԻ ՈՒԶԵՔ ԶԳԻՏԻ ՏԱՄ

ԱՊԱՌԻԿ ՄԻ ՈՒԶԵՔ ԶԳԻՏԻ ՏԱՄ

ՀԱՅ ՍՆՏՈՒԿՃԻ ՄԱՔՍՈՒՏ ԳԸԼԸՃՃԵԱՆ

Էսկի-Զապթիէ

Ծամբորդներու համար 5% զեղչ
Աշակերտներու համար 10% զեղչ
Աղջիկներու համար 50% զեղչ
Զորս անգամ կարգուողներուն

ՁՐԻ

ՆՈՐ ՓՈՐՁԵՐՈՒ ՊԷՏՔ ՉԻ ԿԱՅ

ՄԱՅՍԹԵՐՍՋԱՑԹ ՍԻՍԹԵՄՈՎ

15 շաբաթէն սորվեցայ Ֆրանսերէն սահուն կերպով խօսիլ·

Ց. Ց. Ցակոբիկեան

15 ՇԱԲԱԹԷՆ ԿՐՑԱՑ 2-3 տարի անգլիական վարժարաններ յաճախողներու հետ խօսիլ անգլիերէն։ Օր. Մարգարեան

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ

ՆԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՎԻԷՆՆԱ 1860ԻՆ

Գալաթիա Համբարձում Խանի, թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ Գ. ՖՆՐՃԵԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.—

35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութեան 20000 Ֆր.ի եւ քսանեւհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 Ֆրք. պիտի վճարէ. ու պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 Ֆրք. հնչուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարիէն, իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62։

Այս ամէն գումարները ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, եւ Ֆէնիքս Օթրիշէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ իր բոլորովին։

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Պոլիս, Պաղչէ Գափու, Ճէյալ պէյ խանին կից, թիւ 10

MARQUE DEPOSÉE

ԱՉՆԻՒ ԹԷՅԵՐ

ԱԺԱՆ ԹԷՅԵՐ

ԹԷՅԻ ԸՆՏԻՐ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ-ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԹԷՅԻ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐԸ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ՝ ՏԵՍԱԿՈՎ ԵՒ ԳԻՆՈՎ

Գաւառներէ կ'ընդունուին ամէն քանակութեամբ յանձնարարութիւններ կը կատարուին ամենայն ճշդապահութեամբ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

ԹԱԳՄԱՊԱՏԿԵՐ

Հարցնել ցերակնէն ետքը, ընթերցանութեան եւ վարժութեան համար

միակ դասագիրքն է. Գինը 60 փարայ։

Կեդրոնատեղի ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Ա. ՏՈՒՔ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՀԻ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ

ԳԻՆ 20 ՂՐՇ. Թարգմանեց Ն. ՃԻՎԱՆԵԱՆ ԳԻՆ 20 ՂՐՇ.

Դիմել ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ, Կ. Պոլիս, Մերճան փողոց թիւ 57

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Շատեր կը հարցնեն թէ՝ կարճ միջոցի մէջ Անգլիերէն կամ Ֆրանսերէն սորվելու համար ՄԱՅՍԹԵՐՍՋԱՑԹ ՍԻՍԹԵՄը ո՞ւրկէ առնելու է։

Մի միայն ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԷՆ, երբ 30 ղրուշ ղրկէք, առանց թղթատարի ծախքի ձեռքերնիդ կը հասնի ապահովաբար։

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

գրացուցակը ձրի կը տրուի փափաքողներու

20—30

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պաղչէ Գափու, Պին-Պիր-Չէշիտին դիմաց

ՏՈՔԹ. ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տօղրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 5—11 գիտել Պոլիս, Պաղչէ Գափու Պին-Պիր-Չէշիտին դիմաց

Կիրակի օրերը ծամադրութեամբ

Western Assurance Company

A.D. 1851 TORONTO WESTERN LONDON

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ին

Հաստուցուած միւսմիներու գումարը Անգլ. ոսկի			6,000,000
Պատրաստ Դրամ եւ տարեկան հասոյթ	»	»	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	»	»	410,000

Հրապարակիս ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց դրամագլուխը 100,000էն աւելի չէ։

Ուեսդըրն Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ։ Վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կ'հատուցանէ։

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ՍԱՏՈՒՄԱՃԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պաղչէ Գափու, Անամիատի խան, 20, 21, 22

Ծանօթ. — Տեղւոյս է՛ն ծանօթ Ֆրանս. և Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գումարը իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100 %էն աւելի չէ, մինչդեռ Ուեսդըրնինը 125% է, ինչ որ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր միջակայցաց։

Յ.Գ. — Գաւառներուն մէջ գործունեայ եւ պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿԸ

Բ. ՄԱՍ

Բ.

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ԲՆԱԿԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Պէրթան ալ տեղէն չէ շարժած լնաւ, թող տալով որ, երկու կիները ուզած տեղերնին երթան։

Վիրժինի թէ՛ կ'ուտէ, եւ թէ քիթին տակէն թատրոնի երգ մը կը մռլտայ։ Տիկին Սէն-Էտմօն բերանը չի բանար։

Բուսական ատեն կը շարունակուի առանկ, ու վերջապէս, Վիրժինի, որուն համբերութիւնը կը հատնի երթալով, Պէրթանը կը կանչէ ու կ'ըսէ.

—Աս ինչ օթեկ խմորեղէն է. վերջին անգամ Օկիւսթին հետ կերածներս ինչ աղուոր էր։

—Կրնա՛յ ըլլալ որ ան ատեն աղուոր գտած ըլլաք։

—Պէրթա՛ն, ըսաւ Վիրժինի քիչ մը լուռ կենալէն ետքը, քիչ մը ջուր եւ շաքար կու տա՞ս ինծի։ Կը յուսամ որ շատ աղէկ պիտի գան առանք ինծի, երբ ասոնց վրայէն ուտեմ։

—Կ'երեւայ որ չա՛տ պէտք ունիք ատոր, ըսաւ անդիէն դրացուհին՝ խոժոռ խնդուք մը փրցնելով։

—Ահ ներեցէ՛ք. Պարո՛ն Պէրթեան. կարծեմ դուք Նարինջենիի ծաղիկներ չորցուցած պահած ունէիք, չէ՞։ Անիկա աւելի՛ աղէկ պիտի հանդարտեցնէ ջիղերս։

Վիրժինի խնդալով կ'ըսէ աս խօսքերը, ծածկելու համար միւս կինը. եւ սակայն, ան բոլորովին անտարբեր, ինչ՛ւ ուշադրութիւն չըներ։

—Զափազանց զզջացի, ու շատ շատ ներողութիւն կը խնդրեմ ձեզի անհանգիստ ընելուս համար, Պ. Պէրթան, շարունակեց նորէն Վիրժինի Պէրթանին բերած ջուրն ու շաքարը առնելով. չիտակը ես ատոնց տեղը գինեի ու կրնայի՛ ալ անոնց որովհետեւ հոս տունիս պէս ամէն կողմը գինած։ Բայց դուն ա՛յնքան կնահաճ ես որ։

—Ես իմ պարտականութի՛ւնս է որ կ'ընեմ կոր, Օ՛րիորդ, ըսաւ Պէրթան՝ քաղաքավարութեամբ բարեւելով։

—Պ. Պէրթա՛ն, ըսաւ Վիրժինի լուրջ շեշտ մը տալով իր ձայնին. ամէն մարդ գիտէ թէ դուն որքա՛ն մտերիմ ես Օկիւսթին հետ։ Ամէն անգամ որ անոր հետ քու վրայ խօսիմ, պէտք է որ փառաբանեմ քեզի անոր քովը։ Եւ հաւատա՛ որ շատ անկեղծ են ըսածներս։ Օկիւսթ, որ չափազանց վստահութիւն ունի իմ վրաս, հաւանականաբար պիտի հետեւի իմ խրատներուս, որով պիտի տեսնէք, Պ. Պէրթան, թէ, ես բան մը ընելու կարող չեմ...

Վիրժինի ամէն անգամ կը շփոթի, երբ լուրջ բանի մը վրայ սկսի խօսիլ կամ տրամաբանել։ Պէրթան ալ բարեւ տուած ատենը շատ անգամ կը շփոթի, երբ Վիրժինիին դուռին զանգակին ձայնը կը լսէ, որ լուրջ բանի մը վրայ ճառելու ատեն դուրսէն կը հնչուի։

Երբ Պէրթան դուռը բանալու գնաց, սատին Վիրժինի չուտ մը կը պօռայ.

—Օկի՛ւսթն է, Օկի՛ւսթը։

Սրահին մէջ տանկուվրայութիւն մը կը սկսի։ Վիրժինի տեղէն կը ցատկէ վեր, դուռին կողմը վազելու պատրաստ, եւ անկիւնը նստող կինը կը տեսնայ, որ դժգոհ երեւոյթ մը կ'առնէ։ Կի՛նն ալ ոտքի կ'ելլայ, եւ կարգած ձանքը կ'ընէ որ, Վիրժինի չը նշմարէ իր դէմքին փոփոխութիւնը, եւ դժգոհ երեւոյթը։

Եւ սակայն երկու կիներուն յոյսն ալ ի զերեւ կ'ելլայ։ Տարվիլը չէ՛ դուռը զարնողը. այլ անոր պզտիկ Թօնին է, որ կուգայ Պէրթանին յայտարարել որ, Տիկ. Թօմասինիէին տանը հանդէս մը ըլլալուն հետեւանքով, խմբովին նախաճաշ մըն ալ պիտի տրուի յաջորդ առաւօտ, որուն հրաւիրուած է ինք. Օկիւսթ, հանդէսին մէջ խաղի զբաղելով բոլորովին քաղկը պարպած ըլլալուն համար, իր պզտիկ Թօնին կը ղրկէ հիմա աղջին անդին, որ քանի մը տեղէ պարաքեր հաւաքէ։

Վիրժինի դուռը կէս մը բաց ձըգած ըլլալուն, երկու՛ կիներն ալ դուրսի խօսակցութիւնը կը լսեն։

—Կը տեսնէ՛ք, Տիկիններ, կ'ըսէ Պէրթան ներս մտնելով, թէ անօգուտ է պարապ տեղը սպասելնիդ՝ քանի որ հիմա մարդ ղրկած է Օկիւսթ, ուրով կը յայտնէ թէ գիւղն է, ու չի պիտի կրնայ գալ։

—Այո՛, մարդ ղրկած է, ու դրամ կը փնտռէ, ըսաւ Վիրժինի հառաչելով։ Ա՛խ, Աստուա՛ծ իմ. ո՛րչափ ծախքեր կ'ընէ աս երիտասարդը. անհնարի՛ն բան է չիտակը։ Եթէ իր բոլոր դրամներուն մէկ քառորդը ինծի տար, զոր պարապ տեղը...

Օրիորդ Վիժինի խօսքը կէս ձգեց, զգալով որ մեծ անմտութիւն մը կը կը գործէր, եւ տեսնելով որ տիկին Սէն-Էտմօնս անտարբեր նայուածք մը կը նետէր իր վրայ, ու հեռանալով աս խօսքերը կ'ըսէր Պէրթանի.

—Մինակ կը խնդրեմ, Պարոն, որ երբ Պ. Տարվիլ հոս գայ, ինծի՛ իմաց տաք։

—Շա՛տ աղէկ, Տիկին, գլխո՛ւս վրայ, ըսաւ Պէրթան դրացուհին դուրս առաջնորդելով, որ դուրսը կ'ըսէր իրեն։

—Զեմ գիտեր որ ո՛վ է աս աղջիկը, որ եկեր հասատուեր է Պ. Տարվիլի տանը մէջ. բայց աս համոզումը գոյացուցի որ, պարզապէս լկըրտած աղջիկ մըն է, եւ անա՛նկ անպատկառ երեսոյթ մը ունի՛ որ եթէ իմ սպասուհիս ըլլար, չպիտի ընդունէի։

Երբ դրացուհին մեկնեցաւ, Վիրժինի ալ գլխարկը դնելով ու շալն ալ վրան առնելով, որոշեց մեկնիլ մրմռալով.

—Ալ մեկնիմ. որովհետեւ աոր վերջը չի գար։ Եւ սակայն անպատճառ տեսնալու էի զեւ մը զայն։ Իրմէ պիտի խնդրէի որ ... տա որ կայ տանտէրը, որ միշտ սուրս է, չափազանց կը նեղէ կոր զիս։ Բարեբախտաբար մարդուն մէկն է, ինծի նեղը ձգեց ու դարպաս ընել կ'ուզէր կոր, եւ սակայն ընդդիմացայ ես։ Ցիտոնը հինգ տարեկան է թէպէտ, եւ սակայն կատաղի մէկն է գեա։

—Զե՛ս գիտեր, Պէրթան թէ ի՛նչ չէր կ'ընէր երբեմն

(Շարունակելի)

Արտօնատէր Ա. ՍԱՏԱՆԵԱՆ
Տպագրութիւն Սագաեան Տպարան